

PANEGYRICVS

AD SERENIS-
SIMOS ET POTENTIS-
SIMOS PRINCIPES AC DOMI-
nos, D. JOANNEM III. Suecorum, Go-
thorum, Vandalorumq; Regem, Magnum Princi-
pem Finlandie, Carelie, Votshovie, & In-
griae Ruthenorum, Esthoniaeq;
Livonum Ducem.

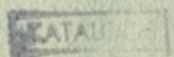
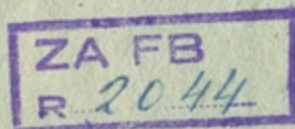
ET SIGISMUNDUM III.
REGEM POLONIAE ET DESIGNATUM SVE-
ciae, Magnum DVCEM Lithuaniae, Russiae, Prussiae,
Masoviae, Samogitia, Kijovia, Volhiniae,
Podlachiae, Livoniae &c.
Principem.

Pauli Oderbornii.

RIGÆ
Typis Nicolai Mollini.
Anno MD. C. XXCIX.

BIBLIOTHEK
der GESELLSCHAFT für
GESCH. u. ALTERTUMSK.
Riga.

Ino. No. 62344

1589.

214

SERENISSIMIS ET POTENTISSIMIS Principibus & Dominis, Domino IOANNI III. Svecorum, Gothorum, Vandalorumq; Regi, Magno principi Finlandiæ, Careliæ, VVotschoviæ, & Ingræ Ruthenorum, Esthoniæq; Livonum Duci.

ET
SIGISMUNDO III.

Regi Polonia, & designato Sueciæ, Magno Duci Lithuania, Russia, Prussia, Masovia, Samogitia, Kijoviæ, Volhinie, Podlachie, Livoniæ, &c. Principi, Patri augusto, & Filio potentissimo, Regibus et Dominis suis clementissimis.

(:;:;)

erenissimi & potentissimi Reges, Principes & Domini clementissimi, nemo per orbem terrarum adeò cæcus est, qui non videat, Regias et divinas majestates vestras ad summam tantorum Regnorū amplitudinem, ad perpetuum tantarum victoriarum cursum, et ad excellentissimam Regij generis nobilitatem optimarum etiam disciplinarum scientiam adjunxisse. Non injuria itaq; liberalium litterarum præsides Musæ Sacris Regiis Majestatibus vestris in Livoniam adventantibus nunc quasi occurrunt, et tantis principibus famulantur ealamo, favent linguæ, applaudunt omnibus, & Majestatum vestrarum divinos vultus, incomparabilem illam & antiquam Gothicorum regum virtutem adhuc vividè spirantes, reverenter adorant. Ego cerè ardentis ingenij mirifica cupiditate impulsus, ex Musarum & historiarum ornatissimis floribus hunc quoq; Sacris R. Majestatibus vestris panegyricum contexui, qui in decantandis antiquissimæ & nobilissimæ gentis

A 3.

Gothicæ

ZA FB
R. 2044

PSR. ZINĀTĀNU AKADĒMIJA
FONDAMENTĀLA
1859
BIBLIOTEKA
LATVIJAS

Gothicæ laudibus totus consumitur, eum spero S. R. M. vestras non omnino abjecturas. Videbunt enim & recordabuntur S. R. M. vestrae, quod invictissimi semper Reges, fortissimi Principes, magnanimi in bello Duces, nobilissimi Heroës, sapientissimi populorum rectores in natione Gothica floruerint. multa fortassis brevius, non nulla prolixius, quædam succinctius dicta videbuntur, sed in magnis, ut a-
sunt, voluisse magnum est, & scio quin etiam, erigi maximis regibus liberalium litterarum memoriâ monumentum ære perennius, quod non livor edax, non aquilo impotens, possit dirvere, aut innumerabilis annorum series, aut fuga temporum. Nunc deum precor, ô Serenissimi & Maximi Reges, ut Sacris Majestatibus vestris terrarum omnium donet imperium, utq; in tutela majestatum vestrarum omnis jam Livonia ad solidam felicitatem divina vestra fortitudine & consilio parata pace, conquiescat. Rige. Calend.
August. An. 1589.

S. R. M. V.

Subjectissime colens

Paullus
Oderbornius.

PANE

PANEGYRICVS AD SERENIS-
SIMOS & Potentissimos Suecia &
Polonia Reges, IOAN. III. Pa-
trem Augustum, & SIGISMVN-
DVM III. Filium victo-
riosissimum.

 Vemadmodum, ô Potentissimi & se-
renissimi Reges, cum omnia diligen-
ter oculis animoq; lustraverimus, ni-
hil est omnium rerum, quæ ad spectu sentiuntur,
tam præclarum, tamque divinum, quodq; ho-
mines tanta admiratione adficiat, quam aure-
us & splendidissimus sol, qui dux & governa-
tor est siderum cunctorum, & omnium rerum
salus & conservatio: nec enim ulla species aut
jucundior, aut usu pulcrior sese oculis offerre
potest, quam solis exorientis ad spectus: qui can-
dore suo lucidissimo tenebras fugat, rebus calo-
rem adfert, calum, maria, terras exhilarat, &
insatiabili quadam letitia & voluptate omni-
um animantium oculos atque animos complet:
Ita nihil est in rebus humanis tam augustum,
tam divinum, tamq; magnificentum, quodq; homi-
nes tanta veneratione prosequi debeant, quam
divinissima illa & excellentissima summorum
A 3. Regum

Regum majestas, quæ secundum Deum O. M. gubernatrix est rerum omnium terrenarum. dic mihi quid est inter mortales Regia maiestate & dignitate præstantius, quid melius, quid utilius? quæ ad spectu clementia suæ homines exhilarat, providentia suæ tetras seditionum & confusionum caligines discutit; virtute suæ cives & subditos tuetur: ad afflictis manum porrigit, urbesque & oppida & populos longè lateque per orbem terrarum dispersos in summa rerum tranquillitate gubernat? o venerandam, o suspiciendam, o celebrandam maximorum Regum majestatem? quæ ad celeste & perfectum illud dei viventis imperium tam propinquo accedit gradu, ut & ipse rerum omnium dominus & parens Rex Regum, Rex celi, Rex terræ, et maris, et inferorum frequentissimè appelletur.

Quid autem ais barbare? quid in illis rerum humanarum confusionibus tumultuosè vociferaris? an non tamquam clarissimum aliquem in mundo solem lucere Reges? at lucere eos, & illuminare stellarum aliarum subditorumque suorum tenebras, pro explorato nos habemus? an nullam eos habere vel maximam potestatem, nisi vulgarem? at summi dei cum summa Potestate

state ministros esse, nec sine causa gladium gestare, ter maximus ille Paulus asseverat? an non deos esse, & filios excelsi universos? at tali appellatione ob excellentiam officii, quo funguntur, deum O. M. eos dignatum esse, divinus ille Davides tradit. num illorum imperium esse contemnendum? at talium rerum molitionem animis corporibusque fuisse exitiosam, Israëlitarum, Coræi, & Absolonis horribiles tragædia docent. nihilne ne omnino præter inanes titulos; aut nomen augusti ipsis dandum in hac vita? at obedientia, cultu, honore, tributo, metu, vectigali dignos esse, sanctarum scripturarum pagina ostendunt. anilesne esse fabulas repugnantium supplicia, & præmia obedientium? at reddituros omnes deo totius vitæ rationem, & digna quemque suis dictis atque factis vel præmia, vel supplicia reportaturum, & Christianorum declarat fides, & gentium experientia testatur. Expergiscere itaque o Livonia, & ex orientem in nebulis tuis duorum maximorum Regum candidissimum solem reverenter adora, vide quæso solennes tantorum heroum congressus, admirare augusti Patris, & serenissimi Filii dulcissimos complexus, cerne tam celebrem ubique festivamque Gothorum

thorum & Sarmatarum frequentiam: considera tot insignium procerum lumina, intuerere pompas tot generosissimis viris, tot fortibus ministris, tot equis, tot armis, tanto apparatu conspicuas; examina apud animum tuum tot civitatum occursum, tot ornatissimas Legationes, tot egregios praesules, tot illustres optimates: certe clarior est tantorum Regum praesentia, quam solis luce dies, & inopinato duorum duorum adventu ad aeternam posteritatis memoriam consecratus. o memorabilem illum beatumque diem & in fastis eximie alicujus notae adjectione signandum, qui tantorum Principum adventu afflictos Livoniae populos a praesenti calamitatum periculo, Provinciam a perpetua civilium bellorum formidine liberavit. quo quidem die Solem equidem ipsum lucere solito nitidius arbitror, & flumen Dunam clariores majoresque undas volvere, quo citius illa praeteritorum temporum mala eluat atque exoneret in profundum mare. o rem novam atque inauditam! an vero creditura est ulla posteritas, duos longe maximos Gothorum & Polonorum Reges tam singulari favore, tam incredibili benevolentia complexos fuisse Livoniam, ut in ea
potissi-

potissimum habendi colloquii consiliique causa conventum egerint? o viduas, o pupillos ipsos quoque beatos! illa enim rerum afflictissimarum suarum auxiliares quasi deos vident; hi, quibus in tam adversa fortuna, in tantis malis, calamitatibus, miseriis, tam duris, miseris, tristibus, perditisque temporibus, se fortunisque suas devotissime commendent, ad quos supplices manus tendant, in conspectu habent. o horam denique illam plenam laetitia & hilaritatis, qua hoc ad civitatem Rigensem nuncio allato, ipsa deo immortali gratias actura, supplicationes ad aras et templa instituit & decrevit. profecto si tanta nobis adessent vel rerum vel orationis copia, quantas ista duorum Regum majestas, divina proxima, postulat, si suaviantem Latino sermone linguam haberemus, essemus meliore animo, & aliquam officii tanta majestati debiti partem persolvere certe conaremur. verum & omnem exornanda Regiae dignitatis facultatem incipia praecidit, et laudum tatarum magnitudinem oratio nostra reformidat, quae magnopere veretur, ne si tantos Principes, tam potentes Reges, tam longe lateque dominantes coarctare: immensumque dicendi campum modicis hujusce dictio-

B.

nis

nis per angusta regionibus definire voluerit, ab
his, qui tantas duorum Regum majestates cir-
cumstant, generosissimis viris jure rideatur.

Jacienda tamen alea est, dicendum aliquid est
de tantis regibus, gratulandum est divis ter-
restibus, applaudendum est tantis heroibus, be-
nè precandum est, jubilandum est, benè de prin-
cipum maximorum adventu ominandum est:

Te igitur ò IOANNES Tertie, potentissi-
me Suecorum & Gothorum Rex, qua flagran-
ti voce, quo jucundo veraciq; sermone, quibus
laudibus in calum feremus? quid de tuis in omni
genere regis virtutibus dicemus. quid de isto
honoris, potentia, majestatisq; amplissima fasti-
gio commemorabimus? multa enim jam pridem
de tuis summis rebus gestis & victoriis audi-
vimus: Scimus quomodo populis tuis belli calami-
tates detraxeris, dignitatem auxeris, & adju-
menta felicitatis comparaveris; nihil à te hu-
mile, nihil obscurum, nihil vulgare, ampla o-
mnia, praeclara, victoriosa, inusitati exempli,
novi generis profecta sunt. *audivimus divi-
nam*

Ioannes
III. Rex.

nam majestatis tuae prudentiam, quam nihil
fallere, justitiam, quam nihil inflectere: bonita-
te & clementiam erga subditos, quam nulla
temporum asperitas imminuere, aut labefactare
potuit. In regendis populis severitatem sine su-
perbia, in administrandis tot regnis & sine fe-
stinatione diligentiam, & sine tarditate gravi-
tatem. Certè felicem beatamq; & fortuna-
tam dicemus Gothiam maximam illam, &
fortium virorum principumq; & heroum fera-
cissimam regionem, qua te genuit, IOANNES
Rex, qua te educavit, qua te ad summa & for-
titudinis & virtutis laudem informavit. haec
illa tua est Gothia, qua amplissimas latissi-
meque patentes versus occasum & meridiem,
versus boream & ortum regiones et regna com-
plectitur: haec illa est Gothia, gentium officina,
populorum vagina, hic ille alter orbis est
ob incomptam & terrarum magnitudinem,
& incolarum multitudinem appellatus. tu
regio tuo sceptro magni illius Oceani Balthi-
ci & Septentrionalis terminos coërces: tu
ingenti tantarum undarum muro circumse-
ptus vicinorum insultus, bella, irruptiones
pessundas: tu terra marisque imperium ha-
bes

bes. eritne ne cuiusquam tanta dicendi vis,
aut copia, quæ universas regiones & principa-
tus tuos, non dicam complecti orando, sed per-
censere numerando queat? age quid de Westgo-
thia, Ostgothia, Smalandia, Tuischia, loquemur?
quid Verendiam, Moringiam, Elandiam, Op-
landiam commemorabimus? nonne Suderman-
nia, Westermannia, Nericia tibi parent? tu
Dalia, Feringia, Gestricia, Helsingia, Anger-
mannia dominaris: tua est Jemphtia et Midel-
padia, à te Westbothnia, Ostbothnia, Nortboth-
nia leges accipit: tui juris sunt Scricfinnia, La-
ponia, Biarmia: te Magnum Ducem venera-
tur Finlandia; tuæ augustissimæ coronæ subjacet
Carelia: tuam majestatem reformidat Wots-
chovia, Coporia, Ingria: Estonia te adorat; Al-
lentacia te colit: Wiria, Harria, Jervia, Wi-
chia tibi tributum pendunt. Quod si gemitus,
si desiderii molestiam, si impatientiam populo-
rum tuorum, dum ex regno tuo augustissimo dis-
cedis, videre posses, serenissime Rex JOAN-
NES, tot suspiria audires, tot lacrimas videres,
tot gemitus, tot fletus miserabiles admirareris.

Non enim tam anxia sollicitudine quondam
Roma Scipionem dimisit, vel Paulum Amyli-
um,

um, vel Alexandrum Severum, quos ab urbe
discedentes S. P. Q. R. per multa passuum mil-
lia deduxit, multis cum lacrimis, summoq; cum
animi dolore. In tuo autem abitu, quæ Regio,
quis vicus, quæ domus non indoluit? te faustis o-
minibus, te religiosis comprecationibus, te sequa-
cibus oculis prosequuntur omnes potentissimi
Regni tui pomeriis excedentem, oculis quidem
quoad licet, votis autem in Livoniam usq; co-
mitantes, Biarmi lugent, dolent Lapones, ge-
munt Scricfinni, lacrimarum flumina fundunt
Northbothnii, Ostbothnii, Westbothnii; quid
Angermanni, Helsingii, Gestricii, quam tristis
& luctui simillimus squalor eorum vultus oc-
cupavit? Feringii, Dalii, Nericii discessum tibi
invident: tuam Majestatem Sueones, Gothi,
Finlandi retinere vellent: propter tuum abi-
tum gaudio, dolore, spe metuq; Westermannii,
Sudermannii & Oplandi cruciantur: tui redi-
tus desiderio Elandi, Moringii indicibiliter te-
nentur: tua Majestas in regnum reversa Tui-
scios eriget, Smalandos recreabit, firmabit Ost-
gothos, & consolabitur Westgothos. tam sanctè
tam religiosè tua tibi gens summam fidem suam,
observantiam singularem, studium indefessum

oculis, vultu, voce, pectore, declarat. Ita nimirum mater filium in peregrinas terras euntem: ita sponsa dulcissimum sponsum tristibus oculis proficiscentem spectat. Nunc unusquisque domesticarum fortunarum suarum oblitus, de tuae majestatis salute discruciat: nec aliunde interim sermones hominum in conventibus, in conviviis, in congressibus, nisi de sui Regis valetudine: nulla alia domestica confabulationes, ad suos quisque lares et mensam, quid, inquit, nunc rerum agit serenissimus Rex noster? ut vivit? ut valet? quo in loco iter habet? quam serenum? quam nubilum aërem habet? an non ipsi militat aether? an non conjurati latitant in carcere venti? vivat Rex noster: valeat Patria Pater; sospes sit augustus princeps: bene sit fundatori salutis nostrae: vivimus enim dum vivit ille; mala non formidamus: dum ille noster dominus est: in tuto sumus: dum ille conservatur: de unius illius Regis fortuna, omnes nostrae pendunt fortuna. Alii quinetiam, o Maxime Rex, ad cytharam et plectra sonantia laudes tuas, et praclarissima totius vitae tuae instituta, et excellentem in omni actione omniq; fortuna

na pietatem decantant: alii opes, honores, clientelas, felicitatem tuam admirantur nonnulli lucentem in ipso plane adspectu tuo divinam quandam majestatem intimis sensibus diligunt, et memoria revolvunt; alii vicissim fortitudinem, justitiam, equitatemque tuam depradicant; alii bella tua maxima, et res praclarissime a majestate tua gestas nepotibus suis inculcant et narrant: omnes uno ore, religiosissimis votis, assiduis precationibus, faustis orationibus reditum tuum incolumem et maturum a deo O. M. optant: hoc unum per omnia templa auditur, hoc unum sacerdotes, hoc virgines, hoc viri, hoc feminae, hoc pueri in nuptaq; puella orare et exorare student. imò nunc tui te populi; tuum regnum tua te Gothia a Livonibus tali sermone reposcit: Redde mihi o Livonia, redde mihi Regem meum, redde dominum, redde Principem, redde defensorem, redde Patria Patrem, redde mihi Augustum meum: ego illum genui, ego nutritavi, ego educavi: genus illum non tantum hominem, sed principem: nec tantum principem, sed Regem, nec tantum Regem, sed regem florentissimum, regem benignum, regem bonum, placabilem, justum, optimum.

suffi-

sufficiat tibi; *ô Livonia*, quod Rex meus **SIGISMUNDVM** Filium unicū, Filium sui similem, id est, optimum itemq; maximum & florentissimum Polonia et tibi ante hoc tempus dedit, quo quidem præclarissimo dono sinceram ac prorsus divinam quandam in te pietatem testificatus est. quid queso serenissimo patri carius potuit esse unico Filio suo, **SIGISMUNDO**, Principe nobilissimo? sed ille Filium ad te unicum misit, principem tibi magnanimum et felicissimum donavit; fundamentum tuæ salutis erexit, firmamentū rerum adstrictarum tuarum constituit, et quasi numē quoddam auxiliare tibi largitus est. perpende tecum, *ô Livonia*, quanto desiderio, quanto ardore, quanta sollicitudine filium suū **SIGISMUNDVM** adhuc desideret augustus pater? *Ænea* Trojanorum principi omnis in carissimo *Ascanio* cura stabat; an verò hunc Regem meum *Ænea* aut generis splendore, aut paterna adfectione putas inferiorem? certè beavit te, *ô Livonia*, beavit te Rex meus, cum filium suum genere regio, annis, ingenioq; & summis dotibus florentem Regem tibi constituit & donavit: illum Polonia Regem, Lithuania habeat Magnum
Du-

Ducem, illum Sarmata venerentur; Russi adorent, Borussi ament: metuant Moschi, Tartari formident, Samogita, Volhinii, Podlachii æternis obsequiis demulceant, tu modò, *ô Livonia*, Regem meum, Principem meum, alumnium meum, patrem mihi meum remitte: illo enim salvo, salva est Suecia & Gothia: illo imperante pax & justitia, religio & fides vigeant: illo presente, non arma, non enses, non hostes, timebo. dederit ille sanè hoc paternæ adfectioni, dederit amor, dederit rerum gravissimarum necessitati, ut filium unicum & nobilissimum in Livonia salutaret & videret, & paternis complexibus comprehensum quasi teneret; sed à summis celitibus, quibus eum proficiscentem commendaveram, hoc unicum peto, hoc flagito, hoc opto, ut felicissimum mei Regis, mei Principis & Patriæ Patris reditum nunc aliquando conspiciam, & meis intimis deliciis fruam. Pro illo nec nobilitatem Cecropis, nec felicitatem Polycratis, nec opes Cræsi, nec copias Xerxis, nec victorias Casaris, nec triumphos Pompei expeto, nihil mihi majus dare possunt superi quam regem & principem meum desideratissimum, carissimum, florentissimum. Tu
C. autem

autem, ð potentissime Rex JOANNES III., ta-
lem in te amando populorum tuorum consen-
sum mirari profecto nõ debes; magna enim sunt
quæ jam apud populos tuos egregiè et fortiter in-
choasti; majora tamen, quæ mente designas, ni-
hil vulgare cogitas, nihil humile, nihil angu-
stum, metiris omnia tua regia dignitate potius,
quam communibus exemplis. præclare. non e-
nim regis laudes in mediocritate versantur,
nec decet, qui potestate, & honore cunctis ho-
minibus antecellat, eum ab ullo homine rectè
et animosè agendi cupiditate, studioq; superari.

In te igitur, ð maxime Rex, primum tuendæ
atque amplificandæ religionis, deinde ejus ociz
conseruandi; cujus auctor, & custos antea fu-
isti, sita spes omnis est: à te bellica studia, à te li-
berales disciplina, à te ipsa virtus ornamenta
sua repetit, tu, quod semel fecisti egregiè, per-
petuò facis, ut tuos ingentes populos diuturna
pace, justitia, pietate foveas: tu regnum tuum
operibus magnificentissimis, & cum ipsa an-
tiquitate comparandis, exornas; tu civitates
tuas, tui studiosissimas, superiorum temporum
calamitatibus adflictas, perpetua benignitate
recreas: atque hæc præstantissimarum & re-
gia-

giarum virtutum semina à potentissimis &
diuis majoribus tuis in te sunt propagata.

Quippe de liberis posterisque plerumque judi-
cari solet ex ingenio heroico, & diuinis præ-
clarisq; facinoribus majorum, qui si religiosi,
si fortes, si magnanimi, si justii, si bellatores, si
excellentes herões fuerunt; pii etiam, strenui,
animosi, justitiæ amantes, armorum sectato-
res, & præclarissimi esse creduntur nepotes.
id quidem eloquentissimus ille Sophocles in
Electra demonstrat, cum benè sperare de eo
jubet, qui ex bonis & optimis parentibus in
lucem editus erat. hinc ego, serenissime Rex,
si orationis vela pandere, & quasi aperto in-
uictus campo, per maximorum & potentis-
simorum majorum tuorum laudes decurrere
velim, vereor, ne, cum dicendi principium
vel facillime reperero, exitum reperire non
possim. Quis est enim ita veteris memoriæ i-
gnarus, ita in antiquorum temporum historia
peregrinus atque hospes, qui non diuorum ma-
jorum tuorum regum Gothicorum res pro reli-
gione, pro aris, pro libertate, pro patria et regnis
fortiter & præclarissime gestas, si minùs è scri-
ptorum monumentis cognoverit, at auditione

certè aliqua acceperit? Religionis quidem sincere defensio & propagatio in regibus præcipue commendatur. quis autem fuit S. Erico Gothorum Rege religiosior, qui pro deo & aris quoties ita res ferret, non regias modò fortunas suas, verumetiam suum caput & coronam sine ulla cunctatione in quodlibet vel manifestissimū discrimē coniecit. tunc gentes Gothicae fictos & inanes deos venerabantur, & in summa cæcitate vitam miserrimam trahabant, ut pote religionis & pietatis omnes egentes (quæ veræ stabilesq; divitiæ sunt) neq; virtutibus solum, sed etiam vitiis divinitatem tribuebant. eas ad verum sincerumq; dei cultum excitavit sanctissimus ille Ericus, ita ut nunc repudiatis diis falsis & commenticiis summo rerum parenti et vero deo ceremonias, honores precesq; adhibeant, omnibusq; bonis caelestibus circumfluant, et saturentur pane illo vivo, qui de caelo descendit, quo vescentes vivunt in perpetuum, & hymnis sempiternis deum venerabuntur. ô beatū illud seculum cum christiani Reges & principes, & populi sine ullis discordiis, sine ulla opinionum varietate ac discrepantia, summo consensu, omnes vires suas ad proferendos christiane re-

nae religionis terminos contulerunt. Sed omisso Erico ad justissimum illum Byrgerum veniamus. hic ille est Byrgerus qui Carelos armis subegit, qui toties suos hostes profligavit, qui potentissimas vrbes condidit, quem veluti Numam & Catonem aliquem populi Gothorum venerati sunt, qui in ocio felicissimoq; Reipub. statu tanta moderatione prudentiaq; regni gubernacula tractabat, ut neq; ipse successu rerum fieret licentior, neq; cuiusquam aut odio aut invidia obnoxius esset. Porro si quis non tantum religionis candorem, nec amabilis solum justitiæ decorem intueri; sed victorias, sed bellica facinora mirari cupit, si quis animi oculos inter enses, gladios, arma & rotarum radios circumferre gaudet: si quis etiam mansuetè, prudenter, fortiter, & præclare facta amat et suspicit, Haquinum ille Ringonem ob oculos ponat. tanta profectò est rerum ab eo gestarum magnitudo, tanta copia, ut neq; possit quisquam, ne si summa quidem rerum fastigia attingere velit, dignissima quæq; recensere: neq; singula cõsectans, omnia brevi temporis spacio persequi. Totum ille septennium ductore Starchatero bellum longe maximum & exitu gloriosissimum contra

Byrgerus Rex.

Haquinus Rex.

Bellum
Haquini
cū Danis

Dania regem Haraldum Hildetanem paravit,
tandemq; innumerabilia hominum millia et bis
mille quingentasq; naves omni armorum ge-
nere & viris fortissimis instructas in expedi-
tionem duxit, ut terra mariq; per medios hostes
deo duce sibi & suis viam vi & ferro faceret.
nam et iuramentum prius pulcherrimū clarif-
simumq; iuraverat, numquam se ex bello, nisi
parta victoria reversurum. itaq; cum utrinq;
armata acies in conspectu constitissent, pericu-
losius differre bellum ratus, circumvectus suos,
singulas nationes diversa oratione alloquitur,
Sueones & Scricfinnos opum et divitiarum o-
stentatione, Biarmios & Dalacarlos veterum
belloꝝ memoria, Gothos & Ostgothos & Vi-
sigothos nunc Europa et Italia victa admonet,
nunc Asia & Africa expetita, nec inventas il-
lis toto orbe pares vires gloriatur. Ceterum &
laborū finem hunc, et gloriae cumulum fore. atq;
inter hac identidem cōsistere aciem jubet, ut hac
mora consuescant turbam hostium oculis susti-
nere. Nec Haraldus Danici segnis opera in ordi-
nando suorum exercitu fuit. quippe omisis du-
cum officiis, ipse omnia circumire, singulos hor-
tari veteris gloria Danorū & Cimbrorū, impe-
riūq;

riūq; perpetua à diis immortalibus data possesi-
onis admonere. Post hac preliū ingentibus ani-
mis terra marique committitur. Erat eo tempo-
re infama terroreq; hominū Starchaterus, qui
ab admirandis facinoribus, turrium atq; arci-
um et hominum everfor esse dicebatur. is acce-
pto totius exercitus imperio, et in ferrū cum con-
temptu toties à se victi hostis ruens, ingenti ani-
mo et viribus indefessis propulsandi belli nego-
cium susceperat. Excogitaverant contra Dani-
cum alia multa ad prohibēdas Sueonum et Go-
thorū incursiones, aptissima, tum catenas mul-
tas ferreas, quibus ita vias omnes occluserant, ut
equitatui, quo plurimum valebāt Gothi, omnis
adempta spes faciendae in hostem eruptionis vi-
deretur. sed nihil viriū habēt adversus fati vim
subdola et astuta consilia, debiles sunt omnes ad-
versus fortunam machina, imbecilla et inutilis
adversus fortitudinē multitudo. Nam fortuna
duce per desissimā hostiū aciem Starchaterus tā-
ta animositate viam apervit, ut nō prius desiste-
ret, quam hostes fusos, fugatosq; & castris ex-
sutos videret. Parte alia Haquinus ipse, quem
mirifica virtus, & bellica laudis ardor, atque
item ingentes opes ad tuendum regni sui decus
vehemen-

Starcha-
terus.

vehementissimè commendabant, quiq; etate, ingenio, formaq; vel præter regium nomen totius Gothiæ virorū longè florentissimus habebatur, exercitum suum antecedens, hostiumq; aciem subjectam oculis militibus ostendens, tanta sævitia immanitateq; hostes fortissimè repugnantes trucidabat, ut imbelles etiam homines projectis ad terram armis, suppliciter vitam deprecantes, crudelissimè & immanissimè cederentur. Ità Gothi omnia longè lateq; veluti tempestas quadam sternebant, contra Dani mori quàm vinci peroptabant: raro etiam ullo prælio tantum humani sanguinis fustum est. Nam & repente nebula crassior ex sudore & sanguine hominum palustri exorta campo, ità hostium aciem intexit, ut gladiatorum usus dirigendis iectibus fatali pugnantium incommodo eriperetur. victoria ipsa penes Gothos fuit, qui Danicorum procerū triginta millia interfecere, cum & ipsi duodecim hominum nobilium millia pugnando amisissent. Haraldus cum vinci suos videret, voluit mori & ipse, sed à proximis fugere compulsus, tandem ab auriga suo curru excussus & multis vulneribus deformat in gratiam victoris Haquini miserabiliter est occisus.

erat

erat in castris Danorum auri, argenti facti, infectiq; permagna vis, gemmarum maximi precii admirabilis multitudo: multum tapetium, multum conchiliatæ vestis, armorum infinitus propè numerus, equi præstantes permulti, phalerarum, ephippiorum, cæterorumq; ornamentorum equestrium incredibilis copia, captivi plurimi, Principes, Barones, Nobiles, quibus omnibus ex rebus nihil Haquinus accepit: non me, inquiens, spoliolum & opum cupiditas, ut in hoc bellum ingrederer, aut in prima acie stans corpus meum telis et ensibus hostium scinderem, induxit: patriæ mihi libertatis ardor, & hujus pulcherrimi regni ab injusto hostium dominatu vindicandi studium, faces ad eam rem, & stimulos subdiderunt. ô celebrem illam et divinam vocem! Ità nimirum non divitiæ, non opes, non assentatorum laudationes, sed præclarissima fortitudinis et modestiæ documenta gloriosum et admirabilem regem efficiunt, nec tam statuas æri aut plumbo inherentes, aut triumphorum laureas mox deinde arcescentes, quam virtutem & animositatem magnorum principum admiramur. Sentio equidem, serenissime Rex, sentio tantas & tam præclaras Haquini

D. alio-

aliorumq; regum res multò brevius multoq; ex-
silius à me tractari, quam dignitati atq; ampli-
tudi ipsarum conveniret. sed quis modus fu-
turus erat, si quæ præclarissimè & fortissimè ab
antiquissimis temporibus Gothorum reges fece-
runt, us in singulis immorari atq; insistere ve-
lim. certè si de omnibus pauca disserere vellem,
immensus & latissimus se mihi dicendi campus
aperiret. dicerem Diceneum illum, splendidis-
simum & sapientissimum Gothorum Regem,
quo nemo disciplinas Pythagoricas et sapietiam
exactius atq; expeditius caluit. dicerem Lada-
laam, cujus fortitudo tantam populis Gothicis
peperit securitatem, ut aurea omnes in pace vi-
tam degerent, neque quisquam horrea aut do-
mos suas clauderet. dicerem Ericum disertum,
Ciceronis seculo Gothis imperantem, cui tan-
ta dicendi vis, tantum in lingua flumen & de-
cus, tanta eloquentia fuit, ut eum non humano
consilio suis populis datum, sed celo delapsum o-
mnes omninò gentes arbitrarentur. dicerem O-
laum, dicerem Tengildum: illum Vermorum,
hunc Scricfinnorū Regem; quibus nihil nobili-
us, nihil unquam fortius in rebus humanis fuit.
Neq; præterirem Herotū qui immensam illam
vicino

Diceneus
Rex.

Ladalaas
Rex.

Ericus
disertus
Rex.

Olaus
Rex.

Tengil-
dus Rex.

Herotus
Rex.

vicinorum principum licentiam non tantum
feliciter repressit, inq; maxima fortunarum o-
mnium affluentia moderatissime Sueones rexit,
bella ingētia cum Norvegiis confecit, hostes ad-
fixit, regni terminos latissime propagavit: sed et
justitiam, clementiam atq; munificentiam tam-
quam proprias summorum regum et principum
virtutes summo semper studio coluit. quis verò
expeditissimum de rebus gravissimis hujus regis
judicium, quis ferventem curam & sollicitudi-
nem in providendo, celeritatem in conficien-
do laudare satis queat? ferunt Iringum herbam
esse istiusmodi; quam si caprarum aliqua in os
accipiat, ipsa primum quæ accipit sistitur, nec
multo post & reliquus earum grex attonitus
immobilisque efficitur: ita ut antequam her-
ba illa ex ore capra eximatur, loco se move-
re posse grex & capra non videatur. an non
eodem propemodum modo consiliorum omni-
um vim & rationem ruditas negligentiaque
Principis impedire & retardare consuevit? qualis.
qui si animo presenti & sapientia destitui-
tur; vel tuta metuit, & cruciatur saepe suspi-
cionibus non necessariis: si crudelitate nover-
ca iudicii laborat, & animo vacillat; parvo
D 2. momen-

Princeps
indoctus
qualis.

momento huc illuc impellitur: si ex aliorum
arbitratu consiliove pendet, si alienis oculis vi-
det, aliena lingua loquitur, sine dubio turbinis
instar fluctuat: si princeps est, ruit: si cunctator,
deserit: si praesidens sibi, fallitur: si dissolutus,
circumscribitur: si nimium facilis, contemptibi-
lis: si austerus, odiosus; si verbosus, inutilis &
vanus: si taciturnus, inflatus & suspectus statim
habetur. Herotus autem Sueonum Rex sic me-
dia via ibat, ut in tanta regendi gubernandiq;
difficultate, pacisq; & belli rebus acutissime per-
spiciendis rara quadam & admirabili dexteri-
tate, robore, & sagacitate uteretur, tantoq; su-
orum populorum favore septus esset, ut nemo
patrem suum avidius quam hunc principem
optimum potentissimumq; Patriae Patrem in-
tueretur. Talia quam libet multa dicerem, mul-
ta tamen de Sivarado, de Egberto, de Hachone
aliisque maximis regibus necessario praeterirem,
summa omnia, & heroica virtute numquam
indigna. Quod si vellem ulterius progredi,
& tum quomodo priscis temporibus triginta &
quatuor Reges ex Septentrione in orbem terra-
rum egressi, alii Asiam, alii Thraciam, alii Itali-
am omnia ferro proterentes petiverint, tum
quo-

Sivaradus
Rex.
Egbertus
Rex.
Hachone
Rex.

34. Re-
ges ex
Septen-
trione.

quomodo ingentem cunctis ferè populis terro-
rem incusserint, ut etiam reges non lacesiti ul-
tro pacem ingenti pecunia ab eis mercarentur,
quomodo gentes quoque & populos nationesq;
per quas iter habuerunt veluti praedam sectati
sint, nullam sub tectis noctem, nullum sine la-
bore & periculo diem egerint, concretas ge-
lu nives, & aestus, & famem et laborem et las-
situdinem pertulerint, exponere: commemora-
rem, quam multi ex eis Italiam cum exercitu
validissimo oppresserint, quam multi Orientis & Gothi in
Occidentis imperatoribus terrori fuerint, quam Hispania
multa bella secundo Marte contra Hispanos, Panno-
Pannonios, Illyricosq; virtute duce & comite nia, Illy-
fortuna praclarissime gesserint: multorum die- rico &
rum, multorumq; voluminum, non unius ho- Italia.
ra, & unius orationis negocium esset. Quip-
pe & Procopius, & Tacitus, et Olaus Gothus
ita egregie ipsorum res gestas litterarum mo-
numentis consignarunt, ut omnino immorta-
lem quandam laudem consecuti videantur &
historia scriptores, & Gothi populorum domi-
tores. Ego verò quid primum, quid postremum Valens a
de illis eloquar? Illi Valentem interfecere, ejus- Gothis
que exercitum ex infinita bellatorum multitu- victus.
dine

D 3.

Gratia- dine conflatum uno ad Danubium pralio con-
nus à cidere. Nec melior contra eos Gratiani ad bel-
Gothis lum non satis apti principis fortuna fuit, quem
victus. Et fugarunt, Et ad pacem petendam compule-
Theodo- runt. Theodosius quoque multis cum ferocissi-
sui pax cum Go- ma et invicta gente praliis frustra initis, cum
this aliter non posset, postremo pacem fecit; hono-
Athana- rificeque Athanaricum Gothorum Regem
Gothorū Constantinopolim venientem excepit. Atha-
Rex. narico successit Alaricus, qui Pannonios Et Il-
Alaricus lyricum aggressus agros eorum cada veribus
Gothorū stravit, fluvios eorum sanguine infecit. Rada-
Rex. gasum de occupanda Italia sollicitū et ad Apen-
Radaga- ninū circa Fesulas confidentem Stilico fraude
sus Go- magis quam aperto Marte superavit et cepit. sed
thorum postea Alaricus secundus, gentis suae decus, quod
Rex. gloria rerum gestarum celo proximum reddi-
Alaricus dissest, defendendum ratus, Stiliconis exercitum
II. Rex. rupti fœderis Et fidei scelere maculosum non
Stilico à tantum felicissime profligavit, sed Et militiae
Gothis praefectum Saulum Hebraeum interfecit. nullo
victus. quippe in acerrimo conflictu accepto incommo-
do, nullo generosiore ex suis praefecto vel milite
desiderato, nullisq; postremo impedimentis a-
missis, quum hostis, viribus, multitudine, loco,
atque

atque ceterarum rerum fortuna abunde supe-
rior, pugnantium commodis obstare, Et non
mediocrem omnino cladem afferre potuerit.
Sed diis immortalibus, perjuria Stiliconis vin-
dicantibus, brevi temporis spacio Stilico à Go-
this armis exsutus et spoliatus omni bellica lau-
dis opinione irrisusque ab hostibus, copias per-
juras bello, ut meruerat, amisit. mox Alari-
cus auctis spe majoris victoriae suorū animis I-
taliā et Romam occupare statuit, itaq; divisis
agminibus alpium invicta juga, Et frigore intra-
etabilia loca subito transcendit, tanta celeritate
incitatis ad iter militibus suis, ut aliquantō ci-
tius quam opinione hominū exspectari posset, ad
mania Romana perveniret. Tum verò popu-
lus Romanus repentino instantis periculi metu
consternatus, summaeque rerum ac saluti pluri-
mum diffidens, diversa perturbato animo con-
silia volutare, modò constanter, modò trepidè,
à ducibus suis opem, consilium, atque operam
postulare, ambigere an immanissimo hosti sese
opponere prestaret, an desperata defensione, cum
Alarico aliqua pactione, oblata magna vi pecu-
niae, pacē mercari, ut qui se omni alia spe desitu-
tum videret. Interea Alaricus urbem Romam
subje-

Alaricus
Romam
invadit.

Roma à
Gothis
victa.

subjectam oculis, è monte militibus ostendens,
ubi ex prada multò opulentiore quàm opinione
aviditateq; ipsorum concepissent perpetuò dita-
rentur, edixit ut corpora tanti itineris labore
fessa, & enecta fame paullulùm curarent, soli-
taq; animositate murum subirent. Irrupère
itaq; facile Gothi, per conjunctas muro ignobi-
les casas, circumventamq; in medio Romanam
plebem tanta sevitia immanitateque trucidarunt,
ut magna hominum strage edita nullaq; æ-
tatis aut sexus habita ratione, cives crudelissi-
mè caderentur. Ità Roma caput olim Mundi
momento temporis occupata & direpta à Go-
this est, vixq; prohiberi miles potuit, quin sacra
omnia & in augustissimis quidem divorū tem-
plis, semper antea inviolatis, manibus attre-
taret. Sed Alaricus, licet asper, audax, et bel-
licosus esset; tamen in adytis ante sacrosanctam
aram inermes homines, virginesq; & pueros
& senes trucidari vetuit: admodum periculo-
sum ratus, si cum innocentia atq; immortalium
deorum templis bellum gereretur. ea nimirum
insita erat animo Gothici Regis pietas, justitia
atq; moderatio. Caterum cessit & avaritiæ
militum cum privatus, tum publicus totius ur-
bis

bis thesaurus, adeò ut vasa etiam aurea eximii
operis discissa raperentur, gemma quoq; nobilif-
sima, quas mittit India, vestes item, & nummi
& splendidissima opulentorum civium supel-
tex, solo illisa frangeretur. Ad eum modum
cum tridui unius spacio Alaricus urbem totius
mundi dominam spoliavisset, exercitu salvo dis-
cessit, ac per Campaniã iter faciens populabun-
dus apud Consentiam correptus morbo interiit.

Alarico Aistulphus successit; qui & ipse
Romam ingressus quidquid erat reliqui diripu-
it, eamq; de sua gente Gothiam voluit vocari,
rapta insuper Placidia Honorii sorore, cujus
nuptias discedens apud Forum Cornelii celebra-
vit. tandem cum relicta Italia in Hispaniam
cũ exercitu se recepisset, brevi deinde tempore à
suis interfectus est, quod urbi Romæ pepercisset.

Post hunc imperio potitus est Segericus, qui
multis & egregiis in hostes facinoribus clarus,
toties per aciem barbarorum penetravit, bella
maxima gessit, justitiamq; & clementiam pa-
cisq; nomen magnoperè coluit, cumque maximi
& fortissimi Regis nomen apud suos adeptus es-
set, ab exercitu, qui ocium in armis ferre non
poterat, eò quod pacem cum Casare Theodosio

Aistul-
phus Go-
thorum
Rex.

Segeri-
cus Go-
thorum
Rex.

E.

com-

Vallias
Gothorū
Rex.

composuisset, indignissime interfectus est. In-
claruit deinde Vallias, qui habito sui exercitus
delectu multa hominum millia ad sedes novas
quarendas veluti peregrinatum misit, & ipse
demum apud Tolosam in Gallia multo tempo-
re consedit: Placidiam Honorio viduam re-
misit, & tandem inito cum Aetio contra At-
tilam Hunnorum Regem federe, in campis Ca-
talaunicis fortissime dimicans in pralio occu-
buit. credo equidem eum in præclarissima ma-
jorum suorum facta intuentem, vitam potius
quàm victoriam amittere voluisse. Ei succes-

Aëtius.
Attilæ
Hunorū
Rex.

Turismū
dus Go-
thorum
Rex.

sit Turismundus, juvenis plenus animi belliciq;
vigoris, & generosa admodum fronte atque
eximio corporis habitu, cultuq;, & erudita no-
biliq;, facundia in alloquiis & omni præclara-
rum atq; bellicarum rerum actione præcellens.
cum Aëtius in Hispaniam & regnum pater-
num remisit, ubi in prima statim ætate multa
bellicæ virtutis documenta tam feliciter edidit,
ut existimaretur eo amplissimo regno dignissi-
mus, quoniam præter incomparabiles omnium
virtutum dotes, se etiam tanto oneri esse parem,
ingenita animi generositate ostendebat, & non
modò maximas opes & nova regna, verum eti-
am

am conspicui nominis amplitudinem populis
acquisiturus putabatur, his insignibus studiis
deditum Theodoricus frater interfecit, et regno
suffectus est. is post exactum Roma Augustu-
lum amicitia Zenonis fretus in Italiam cum
maxima manu ingressus est, & Odoacrum ad
Aquilejam occurrentem ingenti pralio supera-
vit, & postea eum Ravenna manibus tuentem
se penitus profligavit. ea victoria feliciter par-
ta omnes Regni Italia oppidorum atq; urbium
portas Theodorico aperuit, atque ipse demum
Romam pacificè est ingressus, exardenteq; bello
cum in Hispania, tum in vicinis regnis adver-
sus Gothos, ita ut nulli rerum humanarum pe-
rito dubiū esset, quin Theodorico in tanto ardore
intestini belli, aliquod sævū vulnus inferretur:
tamen fortuna quæ ejus rebus semper effusissime
favet, sublatis discussisq; periculis, longè secus ac
sanus quispiam putasset, cuncta opportuna at-
que facilia ad compefcendos rebellantes para-
vit, & Theodoricus Romæ templis ac rebus o-
mnibus restitutis & pacatis, cum omnium gratia
Ravennam ubi aula sedem habebat, reversus
est. prudentiæ alioquin, civilisq; modestiæ, &
bellorum felicitate adeo commendatus, ut Italis

Theodon-
ricus Go-
thorum
Rex.

Amala-
sunt
Gothorū
Regina.

hominibus, qui omnes nationes pro barbaris habet, minime barbarus, sed immortalitate dignus haberetur. quo vita functo eius filia Amalasia regnum administravit, & veluti Marte generata esset, non in ocio neque lanificio, sed armis, equis, venationibus exercebatur. huius virtute tantum additum gloria ac fama Gothis est, ut et feliciter regna sua defenderit, et feliciter regnum suorum terminos propagavit. atque utinam a Theodoro nefarie interfecta non fuisset, profecto veterum Amazonum more Europam omnem vectigalem sibi fecisset. huius filiam in matrimonium accepit Vectiges novus Gothorum Rex in Italia, cuius fortunas non parum Bellisarius adflixit: post eum Ildebaldus et Alaricus floruerunt, quos omnes victoriosissimus ille & metuendus cunctis mortalibus Totilas Gothus rerum gestarum gloria & magnitudine superavit. Italos enim omnes et Romanos praesertim cives terrore & multitudine crudelissimarum impressionum superatos, fessosque perpetuo tot mensium labore, et vulneribus ferme omnes miserissime debilitatos ad deditonem adegit. o lamentabilem illum & funestum uniuersae Italiae diem cum Totilas Romam cepit: muros disiecit;

Capi-

Vectiges
Gothorū
Rex.

Ildebaldus
Rex.

Alaricus
Rex.

Totilas
Gothorū
Rex.

Capitolium inflammavit; domos urbis miserabilem in modum deformatas diruit, omnesque omnium hominum ordines ita adflixit, ut misericordia omnis, in tanta publicarum rerum calamitate atque in tanta commoti principis iracundia, cadibus & sanguine vinceretur: interrogatus cur tantopere seruiret, flagellum se esse immortalis dei respondit. Diogenem Roma cum praesidio expulit: Justinum Florentia: Constantinum Ravenna: Cyprianum Perusia: Bessam Spoleto: Cononem item & Vitalianum & alios. factum id omnino & miserabile bonis pariter & malis videri poterat, quod obvia quaeque Totilas veluti tempestas quadam prosterneret. sed ille post nonnum annum iterum Romam ingressus, dubio procul solo eam aquavisset, nisi Pelagii pontificis occurrentis cum sago & lacrimis adspectu venerabili fuisset retardatus. Tunc miseri Romani ruinam urbis & incendia, tunc omnium captivitatem, & miserissimam seruitutem recordabantur, et feliciores prorsus priores urbis ruinas ducentes, quae incolumibus filiis parentibusque, tectorum tantum ruina taxatae sint. alii fratres, alii filios, aut parentes deflebant, cognatos alii, alii amicos chariores cognatis, &

E 3.

cum

Teja Go-
thorum
Rex.

cum privatis casibus querelam publicam misce-
bant: sibi quisq; ante oculos obsidionem, famem,
et superbum victoremq; hostem proponens. sed
Totila imperiū velut ad domandos premendos-
que omnium terrarum populos ortum nullis
viribus, nullo Marte, nullis insidiis, nulla poten-
tia poterat superari. hunc secutus Teja suscepto
bello in Narsetem Bellisarii successorem, perti-
nacissimū Gothicae gentis hostem, cum commisso
semel atq; iterum prelio vicit, et in ultimas an-
gustias redactum vehementer adflixit, sed non ver-
cante tandem fortuna per insidias ab eo occisus
est. Jactet nunc Roma suos Camillos, jactet
Curios, jactet Fabricios et Collatinos, Scipiones
et Marcellos commendet, ad caelum ferat Tra-
janos, Pompejos et Caesares decantet, nos tamen
dicere audebimus, in nobilissima Gothorum
gente reges fuisse fortitudine, robore, militia,
prudentia et justitia Romanis illis nequaquam
inferiores, sed Romanorum potius victores.

Nam quae tandem gens toto orbe terrarum
nominari potest, quae semel partam bellicae vir-
tutis laudem majore constantia illasam illiba-
tamq; conserva verit? quae plures atrocioresque
hostes aut exstinxerit, aut bellica virtute domi-

tos

tos jugum suscipere sceptrumque peregrinum
agnoscere coegerit? quae Europam, Italiamque
et Hispaniam et Galliam tam saepe bello
vexaverit, suumque sceptrum tam multis vi-
ctoriis ornaverit, tam firmis praesidiis munie-
rit? omnia certe quae ab aliis populis in hoc ge-
nere gesta sunt, si unum in locum collata cum
Gothorum factis comparentur, et numero eo-
rum et magnitudine obruentur, idque eo am-
plius verum esse videbimus, si a Gothis in Ita-
lia olim dominantibus ad Gothos Hispano-
rum dominos digressi fuerimus. quid Tenda jus-
tius? quid Theodegosis animosius? quid A-
gla fortius fuit? quis Atanagildum nescit,
quis Tenogildum cum Luiba fratre? hi regni
fines dilatarunt: et Andecam Regem Sve-
vorum e Callacia expulerunt. cur Recare-
dum piissimum Regem praetereamus? qui
et Arrianae hereseos hostis acerrimus fuit,
et a Leandro et Fulgentio praesulibus sin-
ceram religionem exacte didicit. eam in-
signem pietatem insignis statim in bello feli-
citas secuta est. nam bene bella conficiunt
reges, qui tantos in cognitione imbecillitatis
suae progressus habent, ut deposita omni temeri-

tate

Gothi in
Hispania
Tenda
Rex.
Theodos-
gosis
Rex.
Agla
Rex.
Tenogile-
dus Rex.
Recare-
dus Rex.

Gundam-
midus
Rex.

Sisebatus
Rex.

Suitilla
Rex.

Sisenan-
dus Rex.

Tulga
Rex.

Videsvin-
dus Rex.

Recen-
suindus
Rex.

tate & propriarum virium confidentia, toto animo acquiescant in presidio misericordiae dei. eo presidio fretus Recaredus ex Francorum exercitu XL. millia in campis Catalaunicis interfecit. posthunc Gundamidus Vascones domuit, & Romanorum exercitum fugavit, Sisebatusque successorem habuit, à quo Iudei omnes Hispania expulsi, Romani insigni praelio superati sunt, omnis verò Africa ad potentiam tanti regis magnoperè conterrita, pacem ab eo supplex petere non dubitavit. Post eum Suitilla primus totius Hispaniae Monarchiam est consecutus, Rex robore animi, civili prudentia & iustitia ornatissimus. Ne quid interim de Sisenando, de Tulga Videsvindoque dicamus, quorum facta & nomina immortalitati consecrata nulla umquam delebit oblivio Venio ad Recensvindum, optimū sanè, iustissimūque et sapientissimum Regem, cuius divinam virtutem & pietatem singularem Ildefonsus Toletanus presul litterarum monumentis ad omnem posteritatem commendavit. Novit enim orbis terrarum eximiam illius Principis fortitudinem, novit perpetuum dilatandi imperii studium, novit labores in profligandis hostibus ab ineunte statim

te statim etate susceptos; novit animum nihil nisi de iustitia & utilitate publica cogitantem, neque cetera etiam ignota sunt, quae ad mores suorum civium corrigendos, & ad auferendam improbis hostibus omnem rebellandi occasionem, & tunc Recensvindus fecit, & posteris facienda reliquit. Refrenatam Hispanorum licentiam, repressam & cohibitam Gallorum superbiam, expulsos exturbatosque ex regno suo Apros & barbaros hostes, sublatam penitus omnem Italorum & Romanorum rebellionem, compositos jussu et exemplo suo subditorum mores, mutatum in melius religionis statum, & tunc Gothi viderunt, & nos ex antiquissimis historiarum monumentis exploratè cognitum habemus. Quid nobilissimus & fortissimus ille Bamba? an non res praclarissimas & tali imperio & genere dignas gessit? primum Vascones, deinde Nemausenses rebelles, praeterea Narbonenses victos concisosque perdomuit. ducem quoque Biterrensem in Gallia res Gothicas infestantem armis & exercitu exsutum superavit. sed quam praclarum & omni laude dignissimū illud est, quod Saracenorum naves CCLXX. ad Hispaniae littus applicantes classe

Bamba
Gothorum
Rex.

Bamba
Saraceni
nos vicit

E. ingenti

ingenti obviam missa, tamquam fortissimus bel-
lator partim cepit, partim in altissimo maris
profundo submersit et depressit. Nec bellica tan-
tum laude excelluit Bamba, sed et sincera religi-
onis terminos diligenter propagavit, eamque ob
causam Toleti Concilium habuit, ut hæc sectas
inter se dissectas regno expelleret, et civibus suis
incorrupta pietatis decus relinqueret. tot quine-
tiam opulentissima canobia, tot magnificentissi-
ma et sumptuosissima templorum adificia, par-
vo temporis intervallo condidit et erexit. o
Regem rari et singularis exempli! o ardorem
animi commemorabilem! o pietatem omnibus
seculis deprecandam! utinam verò ab Herin-
gio venenum ipsi propinatum non esset, profe-
cto rerum gestarum magnitudine, incorrupto
pietatis zelo, viriumque gloria omnes Gotho-
rum principes, per quos Europa domita olim
est, vicisset. Imperavere post Bambam
per successionis ordinem Heringius cum Egica
genero, Vitiza item et Theodebertus, Theo-
dericus, Rodericus atque Pelagius, quorum mul-
ta adversus finitimos bella, multa etiam do-
mestica dissensionis mala, sed plura regie
bonitatis et virtutis exempla fuerunt. Quis

Heringi-
us Gotho-
rum Rex
Egica.
Vitiza.

enim

enim omnium regum collatis signis toties cum
hoste dimicavit? quis facilius Hispaniam
clementia, Africam bello, Italiam celeritate
superavit? inter cetera magnifica, vel preci-
pue illud memorabile fuit, quod mansuetudi-
nem, lenitatem et clementiam summo sem-
per studio colere, creberrimis sermonibus
Alexandri illud usurpantes: Regum esse, cum
benefecerint, male audire. qua excellenti et
clarissimis ac gloriosis orbis terrarum victori-
bus et domitoribus dignissima voce non solum
in regni, verumetiam in virtutis et mansuetu-
dinis avita hereditatem se pervenisse testaban-
tur. quid enim est minus imperatorium, quam
odio, iracundia, et cupiditatibus suis non impe-
rare? aut quid tam angusti et contracti ani-
mi, quam vindictam moliri, et omnes per-
sequi subditorum injurias? certe nihil est qua-
situm ex ultione facilius, et nihil onere, ex rela-
ta gratia jucundius, et longe prestat si ul-
tio vel precibus frangitur, vel temporibus Rei-
pub. communiq. utilitati condonatur: vel ul-
ciscendi difficultate restringitur, vel temporis
diuturnitate mitigatur. Non patitur temporis
brevitas, o Serenissime Rex JOANNES III.

F 2.

ut

ut plura de hoc per omnes Europæ populos Gothorum imperio dicam, aut de eorum per multa secula nobilissimis & fortissimis successoribus, qui ut amplissimorum regnorum suorum terminos dilatarent, varios hostes multis præliis fuderunt, fregerunt, adfluxerunt. projecto magni semper reges, fortissimi principes, magnanimi in bello duces & heröes, sapientissimi regnorum & Rerumpub. rectores in antiquissima Gothorum gente floruisse, omnes omnium seculorum historia testantur. Cur igitur, postquam de potentissimis Regibus pauca diximus, Heröes Gothorü divinos etiam istius gentis Heröes et Heroinas silentio involueremus. Quid? Hartbenus, Angrimus Arverodusq;, an non ob bellicam fortitudinem eterna laude digni putandi sunt? an non Arverodi filios Branderum, Biarbum, Brollerum, Hiarradum, Tanderum, Tirvingerumq; omnes historia Gothorum loquuntur? an non horum fratres, Hiortuarius, Hiartuvarus, Ranus & Argentrus pari prorsus laude in calum feruntur? an Haldani, Hialthoni, Schatti Hialli q; præclarissima facinora cuiquam ignota sunt? quorum animis tantus ad bella ardor innatus erat, quanta effeminatis cupiditas est

est, ut in lautissimis epulis & turpi ocio ignavam vitam segniter traducant. Ne quid interim de Starchatero dicamus, cui principatum Starchaterus. hoc in genere laudis omninò assignari oportet. Unus ille tot civium, tot hostium, in se semper oculos convertit, stupentes illos admiratione: hos inter letitiam metumque hesitantes. numquam Starchaterus magnitudine animi dejectus, numquam pondere armorum pressus quasi satusve, numquam telis, que undiq; in eum congeriebantur, læsus, ita tutum semper emergendæ ex hostibus eventum habuit, ut dii immortales tantam fortitudinem admirati, incolumitatem ei sinceram præstare voluisse putandi sint.

Eum Saxo ille Danicus, Boëtiana in versibus elegantia non infelix imitator, sic de rebus suis gestis loquentem inducit.

AT mihi (si recolo) nascenti fata dedere
Bella sequi, belloq; mori, miscere tumultus,
Invigilare armis, vitam exercere cruentam.
Castra quietis inops colui, pacemq; perosus,
Sub signis Gradi ve tuis, discrimine summo
Consenui, victorq; metu pugnare decorum,
Turpe vacare ratus, crebras committere cedes

F 3. egregi-

Egregium duxi, & strages celebrare frequentes,
Sæpe graves bello Reges concurrere vidi,
Et clypeos, galeasq; teri, crudefcere campos
Sanguine, loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cadere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis forte egregii conaminis auctor,
Marte manuq; potens, medium dum pugnat in
Intentam capiti lorica diffidit, alter (hostem,
Casside perfossa, ferrumq; in vertice merfit.
Quando ter Olonis summo discrimine nati
Expugnator eram; namq; agmine prorsus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc gravitas feriētis erat: quid quādo Curetū
Littus, et innumera constratum cuspide callem,
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Namq; aditurus agros confertos murice ferreo,
Armabam laceros subjecto stipite gressus.
Hinc mecū egregiis congressum viribus Hamā
Enecui: mox cum Rino duce Flebace nato
Obtrivi Kyrios, vel quas alit Esthia gentes:
Et populos Sengalla tuos: post hæc Tilemarchos
Aggressus, caput inde tuli livore cruentum,
Quasum malleolis, armisq; fabrilibus ictum.
Hic primum didici quid ferramenta valerent

Incu-

Incudis, quantumq; animi popularibus esset.
Teutonici quoq; me penas auctore dedere,
Cum natos Schuertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos, domini vindex, ad pocula stravi.
Nec minus hoc facinus, quādo pro virgine cha-
Vno septenos necui certamine fratres, (ra
Teste loco; qui me stomacho linquente perosus,
Non parit arenti redivivum cespite gramen.
Moxq; ducis Kerri bellum navale parantis,
Vicinus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi letho Vaszam: fabrumq; procacem
Multavi natibus cæsis, ferroq; peremi
Rupibus à niveis hebetantem tela Visinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq; peremi
Biarmenses: gentis Hybernae principe capto,
Dustina populabar opes: semperq; manebit
Nostra Bravellinis virtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerū quæ fortiter egi,
Quodq; manu gessi, ad solidū celebrare recēsens,
Deficio: sunt cuncta meo majora relatu.
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Sed hæctenus ista de Starchatero. nam publi-
co encomio consecrata viri virtus, nulla ampli-
us privata laudatione indiget. Eodem autem
virtu-

Heroine
Gothica.

virtutis & roboris genere usæ sunt Gothorum
Heroine, viris puella lumine virtutis præferen-
da, à quibus, Orosio teste, nobiles illæ & belli-
cosissimæ Amazonum Regina originem traxe-
runt. Quid generatam Marte Alvildam
commemorabimus, quæ singulare omnium secu-
lorum exemplum fuit? allectis enim in societa-
tem illustrissimis suæ gentis virginibus multos
annos piraticam feliciter exercuit, redacta q̄ in
potestatem Oceano Septentrionali, & multis
facinoribus terra mariq̄ fortiter patratis, clas-
sem cum ingenti præda in Sveciam reduxit, cla-
dem hostium, necessitatem armorum, bellique
causas suis ostendens, adsecuta q̄ singulari vir-
tute est, ne segniores viris feminas habere Go-
thi viderentur. haud prorsus dissimile fortitu-
dinis exemplum Vegtbiorga dedit, cui præter
singularem belli industriam, eximia servata in
omne ævum virginitatis admiratio fuit. Erant
inter Danos & Sveones simultatum & odio-
rum veteres offensæ: quas vindicaturi bello
Sveones, imperante Haquino expeditionem il-
lam exitu gloriosissimam in hostes susceperunt,
de qua superius pauca quædam annotavimus.
in ea Vegtbiorga virtute potens & manu stre-
nua,

nua, confirmato sp̄e victoriæ animo, contra in-
numerabilem hostium multitudinem feroci im-
petu acerrimè præliata est, certissimamq̄ Go-
thicæ et antiquæ virtutis effigiem representavit.

Nec enim muliebriter adventu hostium ter-
rita, nec telis, quæ ab hostibus jaciebantur læsa,
nec labore fracta, obvios quosq̄ veluti tempe-
stas quædam stravit, cum exprobratione crude-
litate, fundite sanguinem, inquiens, quem siti-
stis, cujusq̄ insatiabiles semper fuistis. profectò
terribilis virginis bellicose aspectus hostibus
fuit, & novitate rei, & bellandi felicitate, &
ipso audaciæ genere commotis. Itaq̄ cum hostes
cecidit, cum scuta militibus detraxit, cum in
ipsa acie imperterrita stetit, fortitudinem suam
per totum exercitum diffudit, dubiamque belli
fortunam divino animi ardore conservavit.
jactent Romani Chleliam inclitum contra ho-
stes patriæ ausam facinus: jactent Tomyrin Scy-
thæ; jactent Amazones suas: extollant alii ad
calum Portiam, & animositatem Harmoniæ
Syracusana cantent: certè tanto robore animi,
atq̄ corporis utentem, nullam in medium pro-
ducent, licet facere id maxime velint. nam illi-
us Heroine opera, honoresq̄ operum, ultra fi-

G.

dens

dem veri, excedere judicari possent, nisi ea certi auctores, inter quos Olaus Magnus est, monumentis suis testata esse voluissent. Sed quid de Heta, de Landgertha, de Rutila & Sela, Sticlaq, & Amalafunta dicemus? quæ omnes muliebris fortitudinis exemplo omninò essent adjiciendæ, nisi rerum me copia inopem consilii & sermonis redderet. quod si ulla in me dicendi vis aut facultas esset, optarem equidem aliquam mihi non tam uberem ac copiosam ad dicendum materiam dari; ut in singulis ejus partibus accuratè percensendis, copiosè exornandis, artificiosè exaggerandis jactare atque ostentare me possem. Nunc tantum, ut pictor, cui in exigua aliqua tabella ingens aliqua multitudo hominum exprimenda est, nonnullorum vultus tantum atq, ora, multorù summa modo capita ostendit, totum reliquum corpus abscondit: ita me, cui innumerabilia Gothicorù Regum, principum, ducum, Heroum, Heroinarumq, eternis dignissima laudibus facta, in angustiù unius brevissimæ orationis curriculum concludenda sunt, multa quæ si pandi explicariq, possent quasiq, spectanda proponi, incredibilem admirationem excitarent sui, delibare modo, et attingere, mul-

ta

ta etiam significare potius, quam ostendere, necesse est. Ideoq, ne de divo quidem patre tuo, Serenissime Rex, maximo illo & potentissimo Gothorum & Sueconum rege Gostavo copiosè dicam: sed tantum quasi præteriens tantarum & quidem maximarum rerum molem, de præclarissimis ejus divinisq, & regio genere dignis virtutibus, deq, bellica ejus fortitudine brevi sermone disseram, ex quo, quantus & Rex, & quantus bellator fuerit, cognoscetur. ô dignum immortalis imperio Gostavum Regem!

Primum enim si pium & religioni deditum regem esse oportet, propterea quod nemo aliquid aduersi evenire posse suspicatur ei principi, quem caeleste numen tuetur & defendit: quis queso ad tuendam, ad decorandam, ad ampliandam sinceram religionem, & ad dei cultum in tantam sublimitatem provehendum, ad condendas dignas christianis civibus leges alacrior, propensior & paratior Gostavo Principe fuit? quis splendidissima templa, quis aras, quis domos sacras majoribus unquam impensis erexit? ille in regno suo adjunctis sibi bonis & religiosis viris religionem, caerimonias, ritus cultusq,ue divinos ordinavit;

G. 2.

festæ

Gostavus
Suecorù
& Go-
thorum
Rex.

Pietas.

festam magnifice celebravit, suosque sacerdotibus piis redditus assignavit. imò regium opus, quod aeterna celebratione dignum est, aggressus, non tantum idolorum sacella sustulit, statuas perfregit, lucos succidit; sed et tamquam verus aliquis Josaphatus ad populos suos per omnia regna Episcopos, Sacerdotes et Doctores misit, qui eodem officio fungerentur, qui libros sanctarum scripturarum Gothico sermone expressos circumferentes, et omnia peragrantes tot regnorum oppida colendi invocandique numinis rationem vulgo ostenderunt, et tam fideliter rudes populos ad dei venerationem traduxerunt, ut toto Gostavi Regis ævo in hunc usque diem à domino deo numquam defecerint. Nec mirum cuiquam esse debet, quod tam sollicita cura omnia sinceræ religionis momēta piissimus princeps examinaverit. omnia namque post pietatem esse ponenda censebat, etiam illa in quibus summa et regia majestatis conspici decus voluisset, ita se terrarum omnium et populorum suorum dominum stabilem futurum existimans, si summi dei gloria, et incorruptæ religioni bene, atque constanter fuisset famulatus. Utinam verò nunc tale in regibus amplificandæ atque propagandæ

pagandæ religionis studium esset, minùs profecto superstitionum et sectarum haberemus.

Et pietas quidem tantas inclito Gostavo divitias, tantam potentiam et gloriam peperit, ut civibus carus, hostibus formidolosus, exteris principibus admodum gratus, et venerabilis evaderet. Nam qui quæso fieri poterat, ut propicios non haberet deum et homines, ista tam pura in dei numen pietas, ista singularis in patriam propensio, quantam vix in ullo privato invenisses? Jam verò quis fuit usquam illustrium totius Europæ regum et principum, qui Gostavi Gothici amicitiam non expeteret, qui non ambiret affinitatem, qui non aliquo necessitudinis genere illi copulari laboraret? In his Christianus et Fridericus potentissimi Danorum Reges fuere, Elector item Saxonie Joannes Fridericus, et Hector ille Germanicus Philippus Hassorum Landgravinus, ne quid de Carolo et Ferdinando Imp: dicam, qui post tam multas tamque opulentas adjectas imperio suo regiones, post tot domita regna, post toties fusos hostes, post tot victorias auctum imperium, post tot immortales triumphos, hoc unum suæ felicitatis numeris quasiq; curriculo deesse judicabant,

quod Gostavum Gothorum Regem non dum
viderant, cuius amicitiam non minori alacri-
tate quam gaudio missis toties legationibus ex-
petere videbantur. Usitata quidem veterum
opinio fuit, ut dicerent, eas Respub. felices bea-
tasque esse putandas, quae aut à Philosopho, aut à
Philosophia dedito gubernarentur: sed ego econ-
trà illa regna esse felicissima arbitror, quibus
aut christiani reges, aut christianitatis aman-
tes praesunt. affluant impii reges gemmis, auro,
et ceteris opibus et copiis, quae intimo terrae si-
nu, et venis occultantur; et quod ab ethnicis
et superbis principibus optatur imprimis, eo-
rum domus successoribus et nepotibus floreant,
quibus relinquunt opes, quae libidini suae atque
intemperantiae supererint: ego certe iustitiam
et pietatem colentes reges, et solida illa, et
vera, atque aeterna bona consecrantes omnibus
gaudiis et voluptatibus cumulos fore puto,
qui in suavissima putcherrimi et sanctissimi
numinis contemplatione conquiescunt, et quo-
rum animus rebus fragilibus et caducis affixus
non est, sed caelestibus et minimè fugacibus ad-
umbratisque bonis saturantur. Alterum dubio
procul magni principis ornamentum est pru-
dentia,

dentia, quae tamquam dux virtutum omnium
reliquarum à providendo dicta, in bonis diligen-
dis, fugiendisque contrariis versatur, et temeri-
tati quae iudicium pervertit, aut negligentiae, quae
opportunitate temporis posthabita, tarditatem
occasionis expectare cogitur, apertissime adver-
satur. ea in Gostavo tanta fuit, ut natura et
virtute duce, et experientia rerum magistra co-
mite, tum muneri et officio regio suo, tum adeo
omnium subjectorum populorum expectatio-
ni abundantissime satisfaceret: regnumque suum
et consilio regere, et auctoritate tueri, et vir-
tute amplificare studeret; Ideoque regiam et in
violatam semper inter suos existimationem re-
tinebat, fideque et benevolentia populorum suo-
rum vigeat: ille concordiae, ille pacis, ille ami-
citiae conciliandae praeclarissimus artifex erat:
tunc eques senatorem observabat; tunc senator
equitem promovebat et amabat; tunc potentio-
ribus ad sua obtinenda non invidia, et tenuiori-
bus ad altiora speranda non obstabat poten-
tia, sed sicut in stadio cursus, in pugna tri-
umphus, et victoria, et in omnibus denique re-
bus gerendis laus atque gloria: sic in regni guber-
natione Gostavo pietas, prudentia et utilitas
semper

Gulde-
sternii.
Bielkii.
Sturones.
Banneri.

semper erat proposita. habebat quidem ille ve-
luti maximus aliquis Moses & Darius suus ad-
latus Jethrones, habebat Danieles sapientissi-
mos, habebat magnates, duces, principes, sena-
tores, habebat Guldesternios, Bielkios, Sturo-
nes, Bannerosque, nobilissimos sane & sapientis-
simos viros, sed ipse in medio procerum tamquam
deus aliquis residens rara quadam & admi-
rabili sagacitate & dexteritate, ipsiusque pra-
sertim dei O, M. ope adiutus negocia regni or-
dinabat, dubiis lucem, intricatis claritatem, et
gravibus rebus maturitatem divina sententia
sua adferebat; & veluti sapiens nauclerus reg-
ni sui navem in tranquillissimo beatae vitae por-
tu feliciter gubernabat. o beatum illum Regem,
qui in maxima fortuna rerumque omnium afflu-
entia res omnes in gyrum rationis et prudentiae
convertere didicit! quis talem principem hu-
mano consilio terris datum, & non caelo potius
delapsum omnino arbitretur? certe ultra haec
mundana praemia iis qui Respub. ornarunt,
conservarunt, propagarunt, in caelestium ani-
morum concilio longe majora proponuntur. an
non ipsi etiam ethnici in conciliis deorum recto-
res populorum collocare, & Mynoem Xanthi
regis

regis filium summi Jovis apud superos sodalens
fingere soliti fuerunt? o premium bonorum
principum in caelo remuneratione gratum, glo-
ria solidum, perenni felicitate expletum atque
absolutum! Ad fortitudinem ultimum regia ^{Fortitudo.}
virtutis actum venio, quae robur animi & con-
stantiam complectitur: fortitudo nec secundis
effertur: nec adversis infringitur; sed contra o-
mnes fortuna novercantis aut ridentis flatus
quam maxime potest, se munit, ac defendit: for-
titudo res difficiles infracto animo vincit; for-
titudo arma, enses, gladios, & rotarum radios
admiratur: fortitudo, inquam, bellica pro aris,
pro focis, pro conjugibus, pro lege et grege enses
quatit, hastam dirigit, aciem instituit, adoritur
hostem, instat, premit, circumvenit, laeva dex-
traque ferit, ad ducum signa dimicat, non ad ly-
ram, sed ad horribilem tubae vocem excitatur,
profert gradum, sustinet impetum, resistit ur-
gentibus, premit cedentes, ictus incutit, incussos
evitat, aut clypeo excipit & contemnit, aut a-
crius in hostem consurgit; invehitur equo, urget
stimulis, moderatur frenis, ingerit tela, vibrat
lanceas, torquet hostium vultus, latera, terga;
pro loco et tempore adoritur; non fugit, fugientes
H. insequi-

insequitur; maculat, capit, exarmat, diripit, pro-
figat; suos reducit, recolligit, exercitum instaurat;
ad spem vindictæ & victoria succendit. hujus heroicæ virtutis vim planè admirabilem summi calites Gostavo inspiraverant. non illum ferocitas leonis terrebat, non seruitia Tygridis frangebatur, non ursi truculentia perturbabat; apud illum rapacitas lupi; fraudulentia vulpis, versutia Chamaleontis, varietas pardis, mordacitas canis contempta fuit: id est, internos Gostavus patriæ suæ Tyrannos, vitæ insidiatores, fortunarum omnium suarum eversores; externos & crudelissimos hostes ingenti excelsissimoque animi robore vicit, contempsit, prostravitq;. illius summa cupiditas erat omnia fortissimorum ducum militumq; officia obire: ille de apparandis classibus, extruendis arcibus, muniendis castris, locandis praesidiis, extruendis vallibus, compingendis aggeribus, evacuandis fossis, suffodiendis cuniculis, fabricandis machinis, deligendis armis, oppugnandis manibus, comportandis comitatibus, locandis hosti insidiis tamquam optimus Imperator semper cogitabat. ille noverat obsidere civitates, jacere tela, fremere tormentis, perfodere
muros

muros, concutere turres, occupare mania, parare incendia, diruere hostium arces, diripere urbes, subvertere castra, exercitus adversariorum alios dissipare, alios pessundare, alios trucidare. totam deniq; belli pacisq; disciplinam potentissimus Rex insigniter callebat. excepere ipsum ab in cunte statim adolescentia non parva, sed regia omnino calamitates: exsilium, hostium insidias, captivitatem passus est: Christierni cruentissimi regis facinora vidit, domi forisq; hostes habuit; vidit in civium suorum thalamos publica damna intrare, affines, propinquos, regia stirpis generosissimos nepotes trucidatos deflevit: ipse tamen spe ac fortunis omnibus in praesidio summi dei collocatis tutum semper emergendi ex tantis malis eventum habuit; et divina ac heroica virtute sua a vitu regnum feliciter acquisivit; subditos in spem antiquæ libertatis erexit, adfectos oppressosque confirmavit. cantet Roma suos Coelites, Romulos, Marcellos laudet; miretur Torquatos, Attilios; Sempronios Fabiosq; suspiciat: monumenta virtutum Scipionibus erigat: Crassis, Catonibus Mariisq; statuas ponat: Cotios Scævasq; dentatos extollat: Spartani Leonidem et Epaminondam
H 2. Charta

Chartaginenses Hannibalem; Macedones
Alexandrum laudent, ut solet cuique suum esse
pulchrum: certe Gostavus & rerum gestarum
magnitudine tatus in orbe arctoo princeps fuit,
ut nulli ex antiquissimis illis Heroibus cessurus
videatur, si suo quaque res merito ponderanda
sit. fuit enim Rex clarus, potens & excelsus, in-
festus improbis, bonis propicius, justitia cupi-
dus, & in omni genere maximarum virtutum
plane admirandus. erat praterea acer ac stre-
nuus, inque re bellica dabat summa fortitudinis
& industriae documenta. tanta insuper animi
magnitudine praeditus, ut quamvis corpore in
patrio regno consisteret, mente tamen velut ali-
quis Alexander aut Darius orbem terrarum
peragraret, multaque praeclarissima animo sem-
per agitare ac moliretur. fortes viros amabat,
ignavos atque desides ita contemnebat, ut homi-
nes non duceret: perfecit quinetiam, ut qui ty-
rannide et magnis opibus insolentius effereban-
tur, illius in vindicando se veritatem pertime-
scerent; & qui propter humilitatem obnoxii e-
rant injuria, praesidio illius vitam secure tradu-
cerent. bella plurima Gostavus & animose ag-
gressus est, & felicissime confecit. immanem
tunc

tunc Christiernus Danicus in Svecos tyran-
nidem exercebat, & nuper adeo Stockholmia
magnam lectissimorum procerum multitudi-
nem servissime trucidaverat, quod cum nuncia-
tum Gostavo esset, verens, ne horribilis crude-
litas immanissimi principis ductu in totam Go-
thorum nationem longe lateque serperet, & gras-
saretur, & ne flos antiquae nobilitatis tanto sa-
vitiae furore funditus deleteretur: igitur Tyrano
obviam eundum ratus, collecto quindecim
millium exercitu apud Arosiam ingenti praelio
Christierni copias superavit, delevit, profliga-
vit, & ipse Gostavus in primam aciem tanto
fervere procurrit, & fortissime propugnavit,
ut ad latus ejus multi tormentorum globis in-
terfecti caderent, quorum casu nihil ille terri-
tus, victoriam ferro suis peperit, libertatem
restituit. Holmiam deinde & Stekenburgum
capit, oppida, arces, agros occupavit, reliquias
exercitus Christierni regno exturbavit; sacra-
torum quoque hominum tumentes spiritus fre-
git, compefcuit Lubecenses, eorumque minas con-
tempfit; Moschos rerum gestarum successu con-
terruit; Finlandiam recuperavit: Gothis &
Svecis gloriam, nomen, libertatem & regnum

Gostavus
victor.

avitū restituit: insidias prudentia; invidiam liberalitate et magnitudine animi; obrectationē munificentia singulari declinavit et superavit, et tādē pace cum vicinis regibus inita Gothorum regnum quadraginta annos tāquā alter quidam Augustus moderatissime & felicissime rexit. Rex ingenio summo, eloquētia suaviāte et magna, sapiētia admirabili, et felicitate insigni magnopere admirandus, qui nunc in aureo summi numinis throno, et in illis beatissimorum angelorū celestibus choris, cum Davide, cum Ezechia, cum Josia & Constantino ceterisque piis & maximis heroibus beatitudine fruitur sempiterna, et tamquā praeclarissimū aliquod sidus nominis sui splendore orbem adhuc terrarū illustrat.

Nunc autem à divo Gosta vo sanctissimo parente tuo, ad te victoriosissimumq; filium tuum recurrit oratio, ô serenissime & maxime Rex, **IOANNES III.** sed unde verba sumā? quomodo initium meae orationis instituam? quomodo eam disponam? quomodo eam pertexam? quomodo eam concludam? Nam ego quo tuae majestati deberi plura video, & quo minus prestare possum, eo fugit ac reformidat id magis animus, & in angustiū mea redigitur oratio. dicēdum enim est

Ioannes
III. Svec-
corum et
Gothorū
Rex.

est de summi et optimi regis laudibus, dicendum de tot tantisque rebus gestis et victoriis tuis, quas sicuti difficile est explicare omnes, sic nefas vel aliquas praeterire. audendum tamen est, et faciendum omnino, ut si minus disertis et eloquentibus, at saltem nō ingratis erga tuū in Livoniam ingressum videamur. Tu, ô maxime Rex, es nobilissimus ille Phoenix ex rutilante tantorū heroum cinere excitatus, et huic adflictissimo mundi seculo quasi de superū augustis sedibus demissus. quid ego nunc sapiētiā, quid eloquētiā, quid justitiā, quid fortitudinem, quid alia divinissima in tuo regio pectore dona commemorem? te velut aliquem divinū Solomonē homines intuentur, ex tuo facundissimo ore melle dulcior sermo fluit, tantaq; clarissimis oculis tuis majestas inest, ut illorū radius percussi inferiores, nescio quid nō divina statim praesentia sentiāt; tāta totius corporis pulcritudo, ut expleri mentem nequeāt homines ardescātq; tuendo talis augusti oris habitus qualem et hostes formidare, et vereri improbi possint, boni vero nō possint nō amare: tuo in vultu id inscriptū videtur quod aliquando Romanus Imperator palatio suo inscripsisse legitur; cernant securi, qui tentant vivere puri. *Istiusmo-*

Isi jsmodi certè figuram *Achilles, Aeneas*
Et *Africanus* habuere, quàm sic augustam esse
voluerunt, ut nihil tamen amabilius, sic rursus
amabilem, ut nihil esset augustius. Reges ob ex-
cellentiam officii quo funguntur deos deus Et
filios suos appellat, quis igitur te ô potentissime
Rex; tamquam numen aliquod inter mortales
immortale non colat Et veneretur? quis um-
quam te ipso sapientiæ studiosior fuit? quis man-
suetudinem, comitatem, beneficentiam libentius
Et largius umquam exercuit? quis afflictos sup-
pressosq; benignius iuvit? quæ umquam fuit, aut
est, aut erit natio, quæ gens, quis populus, ad
quem tuarum laudum cumulus non penetrave-
rit. nonnulli te cum liberalissimo illo *Tiberio*
comparare solent: alii bellicam in tua majesta-
te fortitudinem admirantur: alii expeditissi-
mam tot linguarum cognitionem; multi raram
divinamq; eloquentiam; plures omnium libe-
ralium disciplinarum scientiam decantant; Et
merito quidem. Ille enim qui unus omnibus pro-
videre sapereq; debet, ut omnia summa Et ima,
mortalia Et immortalia, divina Et humana
animo concipiat necesse est, sicut *Chylo* pul-
cherrimè dixit. sic *Philippus*, sic *Alexander*
Mag-

Magnus Philosophiæ interdum consilio usi
sunt; sic *Augustus* felicissimus ille orbis terra-
rum dominus *Martem* Et *Musas* summo sem-
per cultu prosequutus est. his nimirum virtu-
tibus tamquam quibusdam manibus Regis Et
principis animus septus Et circumvallatus, o-
ptima vitæ præcepta Et exempla undequaque
delibabit, Et studiorum suorum finem non in
contemplatione ponendum, sed ad actionem re-
ferendum vel maxime judicabit. sed virtutum
omnium pietas est fundamentum; nam pietate
adversus deum sublata, fides etiam Et societas
generis humani, Et una excellentissima virtus
justitia tollatur necesse est. quis verò umquam
deum religiosius coluit, quam tua Majestas?
quis regum regem *Christum* devotius adoravit?
quis spiritum dei attentius inclamavit? repu-
diatisq; diis falsis Et commenticiis uni verò deo
cerimonias magnificas, honores debitos, Et sin-
ceras preces cupidius adhibuit? quis templa scho-
lasq; magnificentius erexit? quis stata solenni-
aq; sacra majori splendore Et pompa celebra-
vit? quis tam clementer, tam largiter templis
scholisq; Et studiis munera umquam distribuit?
ô beatum felicemque illum regem, qui ad eam
I sancti-

sanctitatem pervenerit, ut non solum ab omni peccato se temperet, sed etiam mentem ipsam & agitationem animi, castam inviolatamque conservet, & repudiato consilio impiorum, in recto dei cultu, puraque religione perseveret. Religionis amor Constantinum calo intulit, Theodosium consecravit, Honorium beavit, Carolum magnum terrarum orbi commendavit. tu autem serenissime & Maxime Rex, cum illorum pietatem representes, cum iisdem vestigiis ingrediaris, cum nequaquam aut constantia zelo aut pietate devotissima sis illis inferior, certissimo augurio ducimur, nos te in mundo per longissima tempora habituros, non solum pium, & maximum et fortunatissimum regem, sed etiam expleto jam vite cursu, sanctissimum splendidissimumque cali civem. o Gothos & Sveones terque quaterque beatos, quibus divino munere talis tantusque Rex datus est, qualem ex omni mortalium numero, neque suffragiis deligere, neque creberrimis votis optare potuissent: tam religiosus, ut summo rerum parenti non esse carissimus non possit; tantis opibus instructus; ut nulli non hosti sit formidandus; tam clemens ut nulli non sit amabilis, tam comis, ut cui vis

pateat

pateat aditus; tam munificus; ut neminem a se tristem discedere patiat; tam liberalis, ut omnes ab uno recte factorum premium & sperent, & ferant: tanto iudicio in examinandis hominum actionibus praeditus; ut hunc sibi patronum sperare mali non queant: tam suorum civium amans, ut optimus quisque probatus illi, charusque esse studeat; tam bonus bonarum legum conditor, tam earum observans; ut & sine legibus ad ejus integerrimae vitae exemplum omnes suam vitam & mores componere possint: sic vim quandam singularis innocentiae spirans, ut qui in aula & regia domo versantur, eos omnes in eundem habitum rapiat; & ut brevibus omnia complectar, omnibus fortuna, corporis, animi bonis, sic undique cumulatus, ut numini quam homini propior esse videatur: ac rursus horum omnium ita despiciens negligensque, ut ne inter mediocres quidem homines sit alius qui piam benignior & clementior. Haec videlicet, haec inquam sunt illae regiae tuae dotes, o potentissime Rex JOANNES III. quae te summo rerum parenti et deo charum reddunt, quae tibi incredibilem blandientis fortuna favorem, quae tibi mun-

dum uniuersum, quæ reges, duces, populos et nationes, quæ mortales planè omnes conciliant.

In tua maiestate Solomonis diuinam sapientiam: Josæ admirabilem pietatem; Davidis & Samsonis fortitudinem: Julii Cæsaris eloquentiam; Theodosii benignitatem; Constantini et Caroli magni constantiam omnes uno ore predicant et admirantur. tu populis tuis auream pacem, Erci furis profligatam, recuperasti: tu intercedente Maximiliano Cæsare cum totius Europa regibus pacem composuisti: tuæ Majestati addictus fuit optimus & beatissimus Danorum Rex Fridericus; in tuum fœdus Galli & Hispani concessere: te amavit & coluit Imperator Maximilianus: Basilides Moschorum tyrannus te timuit: Turcarum princeps tuâ bella audiuit: te nunc admiratur Italia: colit Scotia; obseruat Anglia: Germania tibi laudem sapientiæ & fortitudinis tribuit. Augustus & Alexander maximi illi orbis terrarum domitores tot hostes, tot inimicos, tot insidiatores habere, tot timere aduersarios: te verò tui populi patriæ patrem, benignum, mitem, magnanimum, prouidum, placabilem appellant: exteri non in arcibus, aut colossis, aut ære aut saxis nomē tuæ
majesta-

majestatis insculpunt; sed in pectore, in affectibus, in æterna memoria monumentum tibi erigunt. tu fratres principes paterno amore prosequeris; illi velut amantissimum parentem te colunt, & venerantur: in tuis regnis fides & benevolentia vigent: subditi regem honorant; eques senatorem obseruat; senator equitem promouet & amat, potentiores non premit inuidia, tenuiores chari sunt potentibus: unum deum, unam fidem, unum regem habent. ô fortunatum verèq; aureum Gothorum regnum, in quo te auctore, te moderatore, te auspice, justitia pietas et fides repullulascunt, reuiuiscunt, efflorescunt! jam quid bella, quid victorias, quid triumphos tuos ego commemorem? Scipio Africanus apud Ennium gloriatur, quod per sanguinem hostium atq; cades viam sibi ad calum aperuerit: id nos multò rectius de te, ô potentissime Rex, dicemus. orbis namq; terrarum fortitudinem tui exercitus nouit: tot populos, tot urbes, tot munitiones, tot arces exercitus tuus vidit & vicit. alii reges regna sua seditionibus & sanguine exhauriunt ac perdunt. In manibus enim temerariorum ducum ceciderunt bellicosa Numantia, ornatissima Corinthus, superba Theba; doctæ

Athenæ, sancta Hierusolima: ipsaq; Romani
Imperii emula Carthago, tandem etiam potētis-
sima Roma: tu novum regnum tuo regno belli-
ca fortitudine adjecisti? tot ducatus, tot princi-
patus subegisti, tantas munitiones expugnasti:
tuis armis maxima trans sinum Finnicū Russia
pars cecit in potestate habes Careliam; Votscho-
via cum Lovati ripis tua est. Coporrā, Ingriam,
Immannogrodum debellasti: Esthones te adorāt,
Allentacia tibi servit; tu Wria dominaris; ti-
bi Harria paret, tu imperas Jervia; ut interea
taceam portus maris opportunissimos, opulētissi-
mas urbes & civitates, oppida fortissima, arces
innumeras, populosq; in orbe arctoo et Livoni-
co longè lateq; dispersos, quos imperio sceptroq;
tuo fortissimo coërces. Nunc velut in victissi-
mus aliquis Jason cum armata classe, cum tātis
exercitibus, cum tanta procerū, magnatum, equi-
tū nobiliumq; multitudine, per tuum Oceanum
inveheris, inq; Livoniam accedere gaudes, ut et
potētissimum victoriosissimumq; filium tuum,
Rex regem salutes, et præclarissima tuorū ducū
tuorumq; exercitiū facinora coram intuearis.
Nihil omninò ad tuā profectiōē sunt ātiquorū
principū peregrinationes, nihil sunt Alexandri,
nihil

nihil Caesaris, nihil Adriani cōfecta per longissi-
ma locorū intervalla itinera: illorum enim pro-
fectio erat veluti sæva quadā tempestas, ac tur-
bo fatalis, ita omnia quoquo versum accederent
bello, tumultu, terrore, cade permiscebāt: hunc so-
la impulit rerum novarum cupiditas ut peregri-
nos populos frequentius adiret: sed major & re-
galior tua est cogitatio, alius tuæ profectiōis fi-
nis, nempe ut Poloniā, Lithuaniam, Livoniā, Sue-
ciam Gothiamq;, hoc est orbem totū arctoom et
septentrionalem novis fœderibus, pace, robore, et
sempiterna cōcordia conglutines. Ingredere i-
gitur, o Maxime Rex, ingredere cum deo Livoni-
am, et veluti sol quidam, jucundo affulgens lu-
mine, discussis malorū & calamitatum nebulis,
festivis gaudiis omnia nunc tandem serena. Cer-
ne, o Rex, hostium tuorum tumulos, cerne trepi-
dātia sepulchra, aspice tantas strages, vide terrā
Moschorum adhuc sanguine rubentem. an non
ipsi cineres ad tuæ majestatis conspectum diffu-
giunt? an non ossa hostium arida horribili ter-
rore complentur? sepulchra se commovent; an-
tra horribili clamore remugiunt? profectio sere-
nissime Rex, si generosi illius Ponti Legardi,
tui bellatoris anima ex beatorum campis egredi
nunc

nunc posset, o quam devotissime tuam majestatem adoraret? quomodo te coleret? quam blande tibi arrideret! tibiq; praeclarissima facta sua pro tui regni incremento suscepta narraret! tibi Coporram, tibi Nervas, tibi Wittostenum, tibi Lodum, tibi Immannogrodum aliasq; innumeras munitiones, quibus Moschos exturbaverat, digito ipso ostenderet, atq; in has demum erumperet voces: o salve potētissime Gothorum Rex, fortunatissime princeps, clementissime benefactor; pro te dum vita manebat, meam vitam, meum sanguinem, & omnia mea libenter impendi; tuo numine & fortuna & milite fretus has urbes expugnavi, has arces cepi, hanc valla destruxi, hos muros conscendi: hic hostem aggressus sum, hic sanguinem fudi, hic steti, hic pugnavi, hic armatus fui; hic vici; hic hostem stravi; hic ducū consilia audi vi: hic thoracem ferreum indui: hic hominum, equorum, jumentorumq; cada vera cōculcavi: hic vividam spirantemq; Gothorum virtutem hostis admiratus est: hic clamor morientium, hinnitus equorum fragorq; tormentorū in excelsa deorū sede exauditus est: tu, o maxime Rex, id quod tui milites fortiter incepere, nunc demū feliciter opus

pertexe:

pertexe: tu Moschos contunde, barbaros oppugna, hostes profliga, tuumq; augustum nomen aeternitati consecra, & meorum quoque meritorum aliquam saltem memoriam conserva; sic tibi dii regales faveant, tuoq; sceptro terrarum omnium donent imperium. Hæc, serenissime Rex, & plura etiam fortissimus ille Legardus, Pontus tuus tibi miles diceret, si tuam majestatem vivus adire nunc posset. o quas ille cum magnatibus tuis, generosis illis viris confabulationes, quæ colloquia de rebus bellicis, de exercitiibus, de militibus, de armis et ensibus misceret cū nobilissimis Guldesterniis, cum generosis ^{Guldes Sternii.} Bielkiis, cum splendidissimis Turonibus, cum ^{Bielkii.} fortissimis Banneris, cum eloquentissimis Sparriis, aliisq; tanti fasonis magnatibus, consiliariis, bellatoribus, comitibus! quam jucundum Legardo esset, cum tantis regibus congregari, cum tot colloqui legatis, cum tot optimatibus convivere, tot gentium, civitatum, nationum linguas, cultus, ingenia, mores, instituta spectare! sed vivit ille in concilium caelestium animorum receptus. tibi verò, o serenissime Rex, in Livoniam naviganti Oceanus paret, mare tranquillum est, tibi militat aether, tibi conjurati veniunt

K.

ad

ad carbasam venti: tuam majestatem urbes exspectant; de tuis laudibus fora resonant; tibi aureis floribus campi turgentes panduntur: herbae odorem spargunt; prata vident; silvae gemmeis frondibus vernant: tibi flumina altiores pro gaudio undas voluunt; te nobilitas admiratur; te sacri homines, te cives, te incolae omnes certatim salutant. cantiones, melodiae, carmina de antiquis Gothorum virtutibus audiuntur: non senes debilitas, non virgines sexus, non pueros infantia domi tenet, omnes ad te visendum adorandumque in campos effunduntur. quis unquam credat ipsos deos antiquis temporibus majori veneratione ab hominibus fuisse exceptos? legimus olim veteres inter deos locum Herculi non aliunde tribuisse, nisi quod contra Diomedem Regem Thracum, qui carnibus hostium equos pascebat, arma sumserat, et in frustra dissectum patibulo affixerat: legimus Phylantum non alia de causa celebrari, nisi quod Drijopum Regem Apollinis Delphici fanum violare ausum regno exsuerat, illudque incolendum Melitensibus praeberat: legimus denique quos honores, quos hymnos, quos cantus, et quales statuas, iis qui Tyrannos occiderant

derant, homines graeci tribuerint, ut exstaret ad memoriam posteritatis ara virtutis. tibi autem majores omnino honores, majores aerae, majores colossi debentur, o potentissime Rex, JOANNES III., tu a cervicibus Livoniae hostes depulisti: summum studium, summa fuit cura et sollicitudo tua, ne templa, aerae, religio funditus in Livonia delerentur: huc tui exercitus, tua bella, tua toties in hostem conversa arma, huc legationes, huc mandata legatis data, huc postulata tua semper tendebant. quae cum ita sint, o Maxime Rex JOANNES III. frui gaudio et letitia tua, quam tibi praestans regiaque virtus, et felicitas tua comparavit: retine nomen quod habes, bellatoris optimi, moderatissimi, victoris; vive, o Rex, diu, vive deo, regno et populis tuis, vive serenissima Regina tua, vive ecclesiis et scholis nutricius munificentissimus. te nimirum vivente et imperante aureum iustitiae jubar Gothis orietur, sub tua majestate aerae et religio vigeant: tu domita Moschorum tyrannide summus orbi arctoo Imperator praesidebis, et pacem in mundum reduces: tuam liberalitatem, tuum splendorem et magnificentiam populi laudabunt, lingua et litterae

litteræ celebrabunt, omnes uno ore æternitati
consecrabunt. tu regnum tuum, ad quod post tot
rerum discrimina nutu & voluntate summi il-
lius et cælestis Imperatoris pervenisti, integrum
religione, vera stabilitum libertate, opibus fir-
mum, copiis auctum, ocio ac tranquillitate cla-
rum efficies. sed quid verbis hoc loco opus est
pluribus? quid regiam majestatem tuam omni
sidere clarus fulgentem efferre ad cælum neces-
se est? ô felicem Sveciam patriam, Gothiam al-
tricem, Finlandiam adjutricem tuam, quæ abs
te & rege, & patre, & domino & patrono gu-
bernantur: tu dum es in negotio, populi tui fru-
untur ocio: tu dum teneris difficultate, illi fru-
untur tranquillitate, tuis occupationibus, bellis,
laboribus, periculis, illorum rationibus, commo-
dis & ornamentis providetur. ô felicem quoque
& omni æstimatione beatiorum Poloniam, cui
auspice deo, auctore Samoscio, Duce virtute,
Comite fortuna, consentientibus ordinibus,
Principibus, Ducibus, Palatinis, Castellanis, &
omni potentissima gentis nobilitate, unicum et
serenissimum filium tuum, SIGISMUN-
DUM III, Regem dedisti: tu paternam indul-
gentiam vicisti, ut tot populis & regnis peten-
tibus

tibus morem gereres, eisque certum salutis dura-
tura fundamentum erigeres: orbitatem passus
es, ut alios populos ditares: tu quinetiam con-
sultum putabas, ut in solem, quod dicitur, &
pulverem flagrantissima serenissimi filii tui
virtus prodiret: tu tempus esse opinabare, ut
preclara illa semina, quæ diligenter exculto ac
preparato ejus regio & juvenili animo colue-
ras, omni ratione foveras, alveras, auxeras, ef-
ferrent tandem ipsa se, & fructus exspectatione
dignos hominum generi adferrent. Neque enim
tuam majestatem latebat, omnem cognitionem
quam nulla sequeretur actio, mancam quodam-
modo & inutilem esse. Inter hæc tamen regium
& paternum animum tuum varia sollicitudi-
nes adstugebant; est enim res solliciti plena timo-
ris amor: dimittendus ex regno & oculis erat
filius unicus, filius rex designatus, tot regnorum
heres, spes unica populorum, fundamentum &
ornamentum totius imperii Gothici. an non tu
omnium mortalium fortissimus habendus es,
qui patrios affectus, tot duras cogitationes, tam
multa tristitia vicisti, ut Polonorum populis vi-
ctoriarum auctorem & administratorem da-
res? hybernis fluctibus et æstuanti concursu un-
darum

darum Oceano filii unici vita committenda erat; veniebant majestati tuae in mentem, dubia tempestates, ludus fortuna insolens, rerum vicissitudines cogitabas, non raro ea accidere, quae ne timeri quidem possint: audiebas potentem adversarium, equos, enses, gladios, armorum strepitum, divisos hominum animos, scissam in partes Rempublicam; recursabant animo vetera & nova multorum principum exempla, quibus ejusmodi profectio vel ignominiam vel interitum attulisset: perpendebas omnem tuam incolumitatem, fortunas, opes, pacem, ocium omnemque totius tuae felicitatis summam in filii unici salute positam esse: non ignorabas qualem hostem haberet; dolebant tui populi, flebant nationes, lugebat aula & regia domus; fundebat lacrymas totus tuus Oceanus; carendum erat filio, filio unico, rege, herede, successore, principe, populorum domino: Sed tu, serenissime Rex, tot adversa, tam graves atrocesque molestias superasti, ut potentissimum Poloniae regnum cum tuo regno aeterna lege conjungeres. nec verò dicere attinet quam lubentibus animis Poloniae ordines omnes & universi nobilissimum

illum Jagellonica stirpis surculum susceperint! sustulerunt manus ad caelum, & gratias egerunt omnium bonorum auctori deo, qui tandem illorum populorum misertus, eam mentem immisisset regia tuae majestati. o abstrusa & recondita dei consilia! o bonitatem & clementiam ipsius merito praedicandam! verè dominus est qui regna transfert, qui dat cui vult: verè deus in filio majestatis tuae regem nobis nobilissimum dedit, victoriosum, felicem, bonum, clementem, fortitudine, justitia, bello armis, Philosophia, studiis linguisque clarissimum & excellentissimum. Salve o fidus nostrum, salve heroum praestantissime, salve potentissime Rex SIGISMUNDE Tertie, decus & praesidium Sarmaticae Reipub: salve Gothici generis & nominis gloria: salve Jagellonica stirpis unicum decus, unice surcule, tuam divinam virtutem laudari antea audivimus, nunc ipsi eam cognoscimus & experimur. Quibus igitur te laudibus in caelum feremus? quas tibi statuas, quos triumphales arcus, quae manifestissima admirabilis observantiae nostrae insignia decernemus atque tribuemus? concidunt statuae, arescit

Sigismundus III. Jagellonius Poloniae Rex, & designatus Sveciae.

arescit laurus, labuntur ex hominum memoria triumphum. patere itaque, o florentissime ac serenissime Rex, o clementissime Princeps, o benignissime patriae pater, o firmamentum salutis nostrae, ut non tantum te prosequamur optimis omnibus, faveamus animis, precemur linguis; sed etiam victuris ad posteritatem scriptis te celebremus; inflemus te auspice sonorissimas Musarum tubas, ut tuae virtutis decus primus et ultimus orbis audiat et cognoscat. Prisco quidem aëvo, SIGISMUNDE Rex, solennis ea hominum in nobilissimarum doctrinarum studiis versantium consuetudo fuit, ut maximorum regum et principum res gestas ingenii lumine illustrarent, eisq; clarissimam veram laudum facem præferre conarentur, quorum aeterna pietas et virtus ob id interire nequit, relucensque in scriptis illis tamquam in aeterno quodam monumento, ac nobiliore quam Artemisia Mausoleo construxerit. hinc sunt illa Livii, Plutarchi, Tranquilli, Justinii, Virgilii, Claudiani, Jovii, Bembi, aliorumq; veterum et recentium præclara et divina scripta, quibus magnorum aliquando regum et principum heroumq; clarissima facinora ornaverunt. vir-

tuti

tuti enim ut Musæ famularentur, id verò viri illi et homines præclari peroptabile et maxime decorum arbitrabantur. Igitur et tu, serenissime Rex SIGISMUNDE, o sidus Polonia, o decus Lithuania, o amor et delicia civium tuorum, sine me hoc impetrare à majestate tua, ut in tuo in Livoniam adventu tuam gloriam, tuas victorias, tuam laudem, tuamque decus paucissimis expediam. sed quid prius, quid posterius dicam? quomodo res tam divinas, tam excellentes, tam magnas, tam regias, tam parvo volumini attexam? Tibi verò, o Serenissime Rex SIGISMUNDE, si quid invenire vis egregium, si quid imitatione dignum; non confugere ad libros, ad historias necesse est, neque longius evagari, et quasi peregrinari animo, ac mente, more multorum. domo petas, licet, omnium virtutum exempla. persequere queso, o florentissime Rex, patriam tuam; persequere majores tuos cogitando: quæ fuerit eorum in pace justitia, in bello virtus, in imperio mansuetudo, in omni fortuna moderatio, si attendas, nihil ad gloriam domesticam et regiam requires. recordare o serenissime Rex, majores tuos, divinos illos et maximos Principes,

L.

cipes,

cipes, qui Gothiam aliquando & Sueciam,
Poloniam & Ungariam, Hispaniam & Ita-
liam imperio continuere: recordare Haquini
fortitudinem, Erici sanctitatem, Caroli justi-
tiam, Gostaui pietatem & animi magnitudi-
nem: vide serenissimi patris tui felicitatem in
domandis Moschis, equitatem in gubernandis
populis, magnanimitatem in ampliando regno,
justitiam in exstirpandis improbis; sapientiam
in colenda componendaq; cum vicinis regibus
pace & tranquillitate. majorum tuorum regna
tibi jam designata sunt, serenissime Rex SIGIS-
MVNDE: illorum facta, tua sunt; sicut illos
orbis terrarum cantat; ita & tuam virtutem,
justitiam & admirabilem pietatem ventura se-
cula cantabunt, laudabunt, & admirabuntur.
quis queso omnium regum aut generis claritate,
aut potentia, aut justitia te ipso est superior?
certe qui tantam nominis celebritatem in ipso
regnorum suorum ingressu adepti sint, paucos es-
se reges constat. Nam sicut in cursu veteres gra-
eci lampada sequentibus dare erant soliti; ita cla-
rissimum illud rediit tuae virtutis lumē a poten-
tissimis majoribus acceptum, et a patre serenissi-
mo per manus latissima successione traditum,
tua

tua majestas non solum magis magisque jam in-
flammabit, sed et eam regiarum virtutum posses-
sionem promotis finibus per omnem Europam &
Sarmatiam fortiter extendet. Etenim patria
tua est Suecia, serenissime Rex, novus ille orbis,
amplissimum illud regnum, in tot regna, tot du-
catus, tot principatus, tot dynastias, tot satrapi-
as divisum: quibus tu Rex, Princeps, dux, haeres,
dominus, possessor designatus es: tempus aliquan-
do erit, cum Sveones et Gothos imperio coërce-
bis: Finlandisque, Finmarchis, Vermis, Mon-
tanis & Laponibus dominaberis: Scricfinni,
Bothnienses, Dalacarli, Ingridi & Votschoviis
Sudermannique te adorabunt: ab Esthonibus,
Helsingiis, Feringiis, Biarmensibus tributum
exiges: Bothniorum, Oelandorum, Vermclan-
dorum, Angrimannorumque princeps eris. te do-
minum habebunt Oplandi, et Moringii: Both-
nios et Midelpadios tuo regio sceptro defendes.
quis vero omnes populos, omnesque nationes, quae
a mari glaciali usque ad Borysthenem imperium
tuum expectant, recensere numerando queat?
certe tot regna, tot populos & terras, tot insulas,
tot maria, tot principatus, tot tetrarchatus, tot
Respub: tot exarchatus, tot ducatus, tot comita-
tus

tus, qui tuae majestati parent, brevis oratio nequaquam capit. habes quin etiam, o florentissime Rex, praeter paternas illas amplissimasque longe maximas hereditates sub potestate et imperio tuo maximum illud et potentissimum Polonorum regnum, quod veluti in statione aliqua collocatum pro totius Europae salute contraferas et barbaras gentes nationesque pro aliis agit excubias, et ruere nequaquam potest, nisi eodem etiam motu alia Christiana regna plurima et amplissima provincia labefactata concidant et collabantur. hoc maximum regnum nunc tuum est, o maxime, Rex tu majorem minoremque Poloniam sub imperio habes: magna illa et fortissimorum semper virorum altrix Lithuania tibi paret: quid Russiam utramque, quid utramque Borussiae commemorabo? quid Samogitiam, quid Masoviam, Podoliamque? nonne Podlachia, Volhinia et Kiovia tibi parent? tot Ducatus, Principatusque, tot Palatinatus, tot Regiones possides, ut cum potentissimis totius Europae regibus comparari non injuria possis. longissimum sane fuerit si enumerare seorsim singulas Provincias, dynastiasque tuas velim. quis nescit tot potentissimas Respublicas,

tot

tot civitates, tot oppida, tot arces et munitiones majestati tuae subjectas? lectissimorum tibi equitum copiam suppeditant Polonia et Lithuania, fortes et robustos viros habet Russia, sagaces Borussia, fidos Podolia, imperterritos Masovia, obsequentes Volhinia et Podlachia, alacres Kiovia; sub tua ditione nobilissimi et fortissimi sunt tot populi, tot nationes et lingua, tot flumina: nonne amplissimus ille et celeberrimus Vistula tuum sceptrum agnoscit: sub tuo arbitrio sunt aquae Donajecii Vartaque et Nestsii: tuae majestati Nester et Prutus et Bugus, Bogusque undas fundunt: te Narva Drevantiaque et Odera venerantur, ne quid de amplissimo Duna dicam, qui ex barbaris Moschorum ditione fluens in tuae se majestatis quasi Provincias exonerat, et tacito quodam consensu barbarorum illorum tibi portendit imperium. in hoc longe florentissimo Poloniae regno, SIGISMUNDE Rex, floruerunt etiam fortissimi et invictissimi majores tui. tu maternum genus ab antiquo illo et nobilissimo Polonorum Rege Jagellone ducis, quo nemo fortior, nemo melior, nemo unquam in rebus humanis religiosior fuit. profecto tuae ma-

L 3.

jestati

Iagello
Poloniae
Rex.

jestati optimè congruit, quod de Ulyssè dixit
Poëta, deus est in utroque parente. Ille enim
paterno maternoque genere, sed fabulosa narra-
tione ab Jove originem traherat, tu verò ab
eo qui et rebus gestis et pietate longè maxi-
mus evasit, utroque parente descendisti. an
quisquam negare audeat, deum in præstantissimi
et fortissimi illius Jagellonis pectore olim se-
disse; qui tantis laboribus, tanto sumptu tan-
taque diligentia sanctissimum præpotentis
et aeterni dei cultum apud Lithuanorum
Russorumque et Samagitarum populos pro-
pagavit. Quod si pietas est fundamentum
omnium virtutum; si una excellentissima,
una que omnes mundi thesauros vincat, ha-
benda est: sequitur ut piissimo principe lau-
dabilius, meliusque et ornatus et generosius
nihil esse possit. Sed ille divinus heros Jagel-
lo cum à tenebris ad lucem, ex feda super-
stitione ad castissimum dei cultum, plenissi-
mamque sanctitatis pietatem adversus deum
pervenisset, et solum verum deum invo-
candum, colendum et suscipiendum didicis-
set, cætera omnia pro nihilo ducenda, ho-
nores, opes, potentiam in loco numinis non
colen-

colendam; non tantum omnem vitam perpe-
tuo sanctissime traduxit, omniaque sua facta,
consilia, instituta ad laudem et gloriam dei
direxit; verum etiam in ipsa religione, tuen-
da et propaganda eam firmitudinem animi,
atque constantiam declaravit, ut nihil ad su-
am populorumque suorum salutem utilius, nihil
gloriosius esse putaret, quam verum et opti-
mum deum sequi: illum enim qui sequitur, ne
ille dignus est, quem sequantur universi, et qui
veram illam sempiternam beatitudinis coronam
à summo rerum domino expectet. vivens
Jagello supra tringinta millia immortalis deo
templa condidit: altaria posuit: dilatavit
fines religionis; cultum dei novis et am-
plissimis redditibus promovit, auxit: nume-
rum Sacerdotum amplificavit; ecclesie semi-
naria scholas edificavit; quodque laudum
ejus consummatio est, præclaro pietatis ardo-
re perfecit, ut Christi notio apud Lithuanos,
Samogitas et Russos longè lateque extenderetur.
Colebant Lithuani et Samogita ignem pro deo,
ei aras, ei templa condebant, eum tamquam
conspicuum et flammantem deum summa
diligentia in agris et oppidis asservabant:
fulmini

fulmini quoque divinitatem quandam adscribe-
bant; Et lucos quinetiam selectasque quasdam
in sylvis arbores venerabantur ut deos: vipe-
risque Et serpentibus et aspidibus parem tribue-
bant honorem. Certè admodum miserabile erat,
tantas provincias, tot populos, in tantis errori-
bus tanto tempore sine sincera dei natione ver-
sari. nam nihil adeò tetrum, immanc et contra
naturam cogitari potest, quàm negare eum es-
se, à quo omnia à principio facta Et constituta
sunt, qui que ob hanc rem nobis rationem, atque
omnem intelligendi vim contulit, ut in se per-
quirendo atque cognoscendo omnem curam, co-
gitationem, operamque poneremus. Sed divinus
ille Jagoello cum sacratissimo baptismi lavacro
veram religionem Et ipse cupidissime suscepit,
Et deo ipsi sanctisque angelis spectaculum omni
jucunditate jucundius perfecturus, aliis quoque
cognatis principibus veram dei notionem
instillavit. ita Scirgello Vitoldusque Trocensi-
um Et Grodnensium Duces conversi ad deum
sunt, ne quid de Vlodomiro Et Coributo Rio-
viensium Et Novogrodensium principibus di-
cam, quos ipse divinis sermonibus suis ad am-
plectendam veram religionem facile perduxit
postea

Scirgello
Vitoldus
Vlodomi-
rus.
Coribu-
tus.

postea ex omnibus populis suis sustulit omne i-
dolorum nefas, cepitque civis suos à sacellis, lu-
cis, simulachris, aut sculptis, aut conflatis, pur-
gare: dirutisque serpentum Et diabolorum aris,
imposita eis simulachra discerpit, perfregit,
comminuit, serpentes ipsos occidit, eorumque ci-
neres in flumina sparsit. o divinum Regem! o
admirabilem in deum pietatem! o singularem
tanti principis ardorem! apud ethnicos justus
Aristides, prudens Themistocles, fortis Epa-
minondas perhibetur: Cyrus orientis victor
appellatur, Pyrrhus castrametandi laude excel-
luit: Hannibal Romanos vicit; Alexander
invictæ fortitudinis, Julius Cæsar admirabilis
celeritatis opinionem sibi vendicavit: sed ho-
rum consilia quia non ad pietatem propagan-
dam, sed ad rapinas, ad bella, ad tyrannides sta-
biliendas directa fuerunt, quantam quæso gut-
tulam duraturæ laudis habere possunt? quid est
Tyrannorum profanorum furor? quid minæ? quid
rabies? quid robur universum, cui tantopere con-
fidunt? paleæ sunt, quæ violento aliquo fortu-
næ adflatu dissipari, Et in nihilum redigi pos-
sunt: nonne illorum principum vana consilia
sicut cicadæ in campis sonant, Et in futura illa

M.

vita

vita oblivione delebuntur sempiterna? at vera
pactatis possessio longè firmisima est, & in u-
sum beatæ vitæ maxime diuturna. Omitto sin-
gularem fortissimi regis bellandi cupiditatem, et
ardorem; non commemoro mansuetudinem, be-
nignitatem, prudentiam; non attingo sapienti-
am et justitiam; venio autem ad id, quod a mag-
nis principibus propriè postulatur. Rempub:
Polonia accessione suarum provinciarum robo-
ravit, confirmavitq;: hostes domesticos, atq; in-
ter hos Keistutum compescuit: Silesiam aggres-
sus, oppida, arces, munitiones destruxit: provin-
ciam illam non tam subegit, quam horribili va-
statione conterruit: Magistrum Borussiae Vdal-
ricum cum trecentis Commendatoribus & sa-
cratis hominibus occidit, quinquaginta vexilla
militaria hosti eripuit, exercitum totum concidi-
dit, signa victoriae Cracoviae in templo victori
deo dedicavit: & eo tempore quinquaginta bel-
latorum millia vita & spiritu carere coëgit.

Cumq; homines in morigeri, insani & fero-
ces bellum redintegrarent, denuò eos interne-
ctione occidit, vicit, profligavit, ductore exerci-
tus Joanne Miasio, Ungaros verò in Poloniam
invadentes quanto ardore repulit? tandem ut
pacem

Keistu-
tus.

Magello-
nis bella.

pacem firmam regno suo relinqueret, tertium cum
Vitoldo exercitum contra Prussos duxit, eisq;ue
feliciter debellatis, regnum suum auctoritate,
gloria, robore firmatum reliquit, clarissimisq;
actionibus suis perfecit, ne umquam Poloni pe-
nitentiam agere possent, quod regem de finitimis
potius mutuati essent, quam de suis elegissent.

Nec minor filii eius Vladislai virtus fuit, qui
animi magnitudine tanta erat, ut & vicinos
hostes & Turcas non semel ipsos compescere au-
deret: utinam verò tam feliciter contra hostes
dimicasset, quam facile Papa per legatos bellum
suadenti credidit! successit Vladislao Casimi-
rus, magnus Lithuaniae Princeps, cujus opera
Valachi domiti supplices ad pacem petendam
venerunt. virtute tanti regis commoti Borussiae,
ejus fidem contra crudelem Crucigerorum do-
minationem implorarunt, eos in gratiam rece-
pit: Pomeranos bello aggressus est, postea Cru-
cigeros in Prussia delevit, tot oppidis, arcibus,
populisq; suam in fidem receptis: prole etiam a-
deo felix, ut omnem Europam ad finitibus si-
bi conjunctam haberet. Non dicam Joannem Al-
bertum patris successorem, cujus potentiam Valachi
experti sunt, Turcae formidarunt: Borussiae vene-

Vladislai
us Polon-
iae &
Vngariae
Rex.

Casimi-
rus Rex
Poloniae.

Joan. Al-
bertus
Poloniae
Rex.

M 2.

rati

Alexan-
der Polo-
niae Rex.

Sigismun-
dus I. Po-
loniae
Rex.

rati sunt: non dicam Alexandrum: quo bello,
pace, justitia, et equitate nemo nobilior, nemo or-
nator, nemo augustior fuit: cujus Tyra exerci-
tum vidit; à quo Tattari apud Cletzum ingen-
ti praelio fusi, viginti virorum nullia in una pug-
na amisere. Sigismundi autem primi apud om-
nes omnium gentium Nationum homines
adeò celebrata est virtus, ut cum Numa, cum
Scipionibus, cumq; Catonibus non injurià com-
parari possit. Tattaros ille persepe Polonorum
regno inhiantes compefcuit, vicit, finibus ejecit.
Valachis Drochiniam eripuit & Scepanovi-
ciam; Czernovicia eos expulit; Botussaniam
Chocimiamq; cepit: & Soczaviam regionis
illius metropolin gravissimè oppugnavit. Tatta-
rorum quinetiam exercitum ad Visnevicium
viginti quatuor virorum millibus constantem
profligavit & deleuit, & Russiam à barbaris
liberavit. ut interim Celadinum Moschovi-
tici exercitus ducem taceam, ex cujus exercitu
ad Borysthenis ripas quadraginta & duo bel-
latorum fortiumq; virorum millia deleuit, &
Glnscii proditionem ultus est, cumq; ea men-
te prae datus esset, ut de ornanda egregiis princi-
pibus Sarmatia assidue cogitaret, commotus
splen-

splendore ac salute regni sui Albertum Mar-
chionem Brandenburgensem, sororis suae filium,
Repub. firmandae caussa, ad se et regni sui mag-
nates accivit, eumq; ex magistro ducem crea-
vit, & pacem cum Borussis composuit. à bellis
liber, religioni amplificanda ita invigilavit,
ut Theodosios Constantinosq; superare videre-
tur; ejus sanctitas, clementia, mansuetudo &
fides, in recenti hominum memoria versatur;
cum viventem Poloni coluere, mortuum vene-
rantur, ejus cineres honorant; ejus imaginem
totius mansuetudinis pietatisq; plenam quis do-
mi suae in Polonia non habet? quis non vene-
ratur? quis non osculatur? solem equidem i-
psum, ita vivam, tam benignissimi & potentis-
simi Regis praclarissima facta admiratum fuis-
se opinor. nam & tres eo regnante soles appa-
ruere, favorem dubio procul Sacrae Trinitatis
Polonorum genti ostendentes. ô Digne Sigis-
munde Prime, quam faustam ac felicem nobis
posterisq; nostris tui memoriam reliquisti! quae
nam statuae, qui arcus, quae columna, quae tro-
phea tuae divinae virtuti excitari poterunt: quae
non dico paria esse meritis tuis, sed eorum par-
tem adumbrare aliquam possint? qui sunt usq;

M 3.

adeo

adeo disertis ac copiosis historiis scriptores,
qui cum ad tuas victorias, ad tuam pietatem,
ad tuam justitiam ventum erit, non potius me-
tuant, ne quid de tantis virtutibus detrahant,
quam eas se verbis exequare posse confidant?
tu exultantem barbarorum audaciam compres-
sisti: finibus hostes ejecisti, hostium fines tuis
aperuisti; tu flammam atque ferrum, tu cadem
incendia, rapinas, libidinem barbarorum à Chri-
stianorum Europæorum vita, tectis, fortunis,
corporibus arceuisti: tu à templis sacrilegia, ab
oppidis direptionem, ab agris vastitatem de-
pulisti: per te cruentatus ac tepefactus Mos-
chorum sanguine Borysthenes redundavit: tu

Sigismu-
dus Aug.
Polonia
Rex.

Serenissimum filium tuum Sigismundum Au-
gustum, piis, equum, clementem, justumque
principem Polonis tuis regem reliquisti. illius
ductu Lituania, Polonia unita est; Livonia
regno adjuncta: Moschus territus: ille Ger-
manica nationis fautor, ille pacis, ille tran-
quillitatis amator fuit: sub illo aurea homi-
nes tempora experti sunt: ille discordias, lites,
rixas, controuersiasque suorum sustulit: religio-
nem amplificavit; novos principes sibi Vasallos
fecit: Livoniam ad petendam pacem adegit.

tu

tu o Dive Sigismunde Prime, ex tua serenissi-
ma filia nepotem & successorem regno tuo SI-
GISMUNDVM Tertium reliquisti: SI-
GISMUNDVM illum potentissimum, flo-
rentissimum, victoriosum, bonum, clementem,
mitem, magnanimum. Salve iterum o serenissi-
me SIGISMUNDE Tertie, princeps cle-
mentissime, salve o Rex omnis virtutis nobilif-
simum & presentissimum exemplar. quæ nam
per illum deum, qui te regio & florentissimo in
solio collocavit, aut vis ingenii, aut ubertas
eloquentiæ, perinde ac de populis tuis jam meri-
tus es, ac mereri semper potes, collaudare te
possit? te ad Polonos navigante, mare tempe-
states suas compescuit, siluerunt ventus, tran-
quillum fuit profundum in tuo adventu maxi-
mus ille calitum, atque hominum pater et rex
testificatus est, quod ille transferat regna, quod
det, cui vult dare: quodque adeo potentes &
magnos principes, quamvis genere celsissimo,
opibus & gratia florentes contra summi et po-
tentissimi dei voluntatem, nihil possint.

Per te, Serenissime Rex, pax Polonia reddita
est: tu hostium tuorum arma tui exercitus vir-
tute parta, in primo tuo ad Cracoviam ingres-
su vidisti

Sigismun-
dum III.
Polonia
Rex.

su vidisti: enses, thoraces, clavas, sagittas, fra-
meas, acynacesq; admiratus es tuus adventus,
tuum nomen novas in Poloniam victorias in-
tulit. tu regnum & coronam Polonia tam-
quam lampadem à majoribus traditam letissi-
ma successione suscepisti: tua majestas, tua præ-
sentia populos & nationes exhilarat, adflictos
solatur, rebelles terret, pacificos erigit. tuæ ma-
jestatis auctoritas comitum novum regno in-
dixit: tuam majestatem tot Duces, Principes,
Comites, populi, nationesq; adorarunt. sub quo
umquam rege tanta pax, tanta tranquillitas,
tantum silentium in comitio ullo fuit? tuum
præsens numen populos conterruit, tuum con-
spectum tuam majestatem venerati conticuere
omnes, & arrectis auribus astitere. tu edisser-
visti quantum bonum pax sit, quam abomina-
bile aliquod inter vicinos principes bellum, tu-
am divinam & eloquentissimam orationem
sic circumstantium concio excepit, ut dicerent
universi, beatam esse Rempub: quæ à sapiente,
à docto & eloquente Principe gubernatur.
ô te felicem, ô te beatum Principem, SIGIS-
MVNDE Rex, qui litteras cum Imperio
& armis conjunxisti! inter omnia tua, anti-
quissi-

quissimaq; gentis tuæ decora, si mihi credis, erit
hoc præcipue gloriosum, quod non satis orna-
tus tibi videbare majorum imaginibus, stem-
matis, torquibus aureis, thesauris, & corona
regia, quæ tu cum pro vetustissima gentis
tuæ nobilitate, tum pro virtutibus genere re-
gio dignis merito gestas, nisi & animum præ-
ciosiore quadam catena ex honestissimis Phi-
losophiæ & eloquentiæ disciplinis contexta de-
corasses. certè nunc impensius etiam gratula-
mur majestati tuæ, quod principi tam poten-
ti, excelso, magnanimo, perspiciamus etiam li-
berales litteras & nobilissimas linguas esse cor-
di, tuamq; majestatem nobilis scientiæ deside-
rio teneri. Et quamquam doctrinarum stu-
diis, singulariq; fortitudinis & sapientiæ opi-
nionem tantam nominis celebritatem adeptus
jam es; serenissime Rex; non tamen, si quid
invenire vis præclarum, egregium, mag-
num, imitatione dignum, non ad libros recur-
rere necesse est, domi habes maximarum vir-
tutum exempla, tot Reges, Duces, Heröes,
Principes, bellatores, tot Ulysses, Hectores &
Scipiones. vide & contemplare, serenissime
Rex, majorum tuorum fortitudinem & vir-
tutem,
N.

tutem, a vorum pietatem & sanctitatem, considera potentissimi patris tui res pace & bello præclarissime gestas, cujus oculos & aureum divinumque vultum nunc coram veluti novus quidam Epaminondas contemplaris: & ille tamquam fortissimus Evander regiarum virtutum tuarum decus laudat & admiratur.

Nunc tot Principes, tot Palatini, tot magnifici Senatores & bellatores tuam majestatem comitantur. quis nescit illustrissimum illum Christophorum Radivilum Birsæ ac Dubingæ Ducem & Palatinum Vilnensem splendidissimum? quis tantum bellatorem, tam insignem militiae ducem non colit et admiratur? quis M. Stanislavum Presemciū aulae Marschallum, quis Illustrem Podlachia Castellanū, quis generosissimū Dorobostarciū nō amat? quis alios magnificentissimos senatores, illustres Palatinos, quis tot Castellanos, tot nobiles viros, tot militiae duces, tot equites et milites, qui tuā majestatem ad serenissimum patrem deducunt, tam angusta in oratione recensere possit? ut planeta solem, ita te tui magnates sequuntur; ut angeli deum, ita illi te venerantur: ut Romani Augustum & Vespasianos, ita te adorant. tuam majestatem
quā

quā devote suscipiunt Illustrissimi Curlandia Duces? quanta orationes, quanta in ipsorum ditone de tuo adventu gaudia. vide serenissime Rex Fridericum principem, qui tuae majestatis beneficio nuper ducatu suo inauguratus est, vide Guilielmum florentem annis & animo Principem, te ut regem adorant, ut patriæ patrem venerantur, ut salutis suæ auctorem colunt, ut benefactorem suscipiunt. Livones quinetiam omnes de tuo augustissimo adventu gaudent; urbes, oppida, agri, campi, flumina, exsultant: parati sunt ad obsequia militiae Duces, Capitanei, præfecti, nobiles, & universi planè homines. tuam majestatem generosus ille Farensegius, Grotusii, Corffii, Vxkelli, Tisenhusii, Ungari, Donhofii, omnesque familiae nobiles certatim sequuntur & amant: te suæ salutis firmamentum, te patriæ patrem, te Reipub: conservatorem appellant.

Salve, tertium, ô SIGISMUNDE Tertie, ô sidus, ô decus unicum nostrum, ingredere feliciter Livoniam, congregere feliciter cum Serenissimo Rege, parente tuo. ô quanta orationes, quanta gaudia in Esthonia erunt, cum potentissimus pater serenissi-

Fridericus Curlandia Dux.

serenissimum filium complectetur! cum tanti reges, tanti herodes, tanti principes colloquuntur! Salvete o Maximi et potentissimi reges, o patriæ patres; fruimini gaudio et letitia ea, quam vestris majestatibus et regia virtus et felicitas comparavit: retinete nomen quod habetis, sapientissimorum regum, bellatorum optimorum, moderatissimorumque victorum: considerate, o potentissimi principes, afflictæ Livonia clades, calamitates, et miseria; vos o clementissimi principes et miserorum conservatores vos opem tantis vulneribus adferte. videte, o maximi Reges, quam multa oppida destructa sint, quam multa capta et vi diruta! quot viri nobiles ex bonis suis miserrimè ejecti! quam indigna hominum, virorum, matronarum, virginum, puerorum facta cades! quæ strages editæ! à quibus templis, antiquis, religiosis, et splendidis impias et sacrilegas manus bestia Moschovitica continuerint! hætenus angimur, speramus, timemus: nunc vestro, serenissimi Reges, adventu recreamur. nos generis humani pestes, nos mundi furia, nos Christianitatis hostes; sacrorum pradones, labes ac ruina orbis Moschi omnibus ornamentis spolia-

spoliarunt. vos autem, o Serenissimi Reges, vos inquam, et vestra Majestates calamitatem nobis detrahere, pacem reddere, et salutem nostram consulere possunt. Tendunt ad vos supplices manus religio, pax, et ara; quæ magna ex parte sic barbarorum impetu sunt deformata, ut vestigia pristini floris ac veræ religionis et pacis vix ulla compareant: tendit nobilitas, quæ amissis prope omnibus bonis suis maiorum virtute partis, quasi extorris vitam degit: tendunt vidua, pupilli, orphani, senes: tendunt civitates, oppida et urbes. omnes, o Maximi Reges, qui ubique sunt Livonia incolæ, vestrarum majestatum opem exspectant, vestrum auxilium regiamque vestram misericordiam implorant.

Vestra autem majestates reconciliatis tot civitatibus, tot miseris dignati suæ restituti, tot afflictis in spem presentissimæ salutis erectis, ut præclarissime de hominum genere mereri possint, id summi atque optimi calites velint, qui vobis, o potentissimi et florentissimi Reges, terrarum omnium donent imperium, faxintque, ut tandem ævo, annis, victoriis triumphisque expleti in aureo illo et

felicissimo beatarum mentium concilio pro
hac mortali conditione regnandi perpe-
tuum & immortale regnum
coronamq; auream &
immarcescibilem
accipiatis.

(:-:)

Paulus Oderbornius

Pastor eccle: Rigensis. F.

